

Bureau voor Archeologie Rapport 1153

Dorpsstraat 68, Loosbroek, gemeente Bernheze: een bureau- en inventariserend veldonderzoek in de vorm van boringen in de verkennende en karterende fase

Colofon

titel: Bureau voor Archeologie Rapport 1153. Dorpsstraat 68,
Loosbroek, gemeente Bernheze: een bureau- en inventariserend
veldonderzoek in de vorm van boringen in de verkennende en
karterende fase

auteur: A. de Boer (KNA senior prospector)

datum: 19 april 2022 (definitief)

ISSN: 2214-6687

© Bureau voor Archeologie

Koningsweg 244 Utrecht

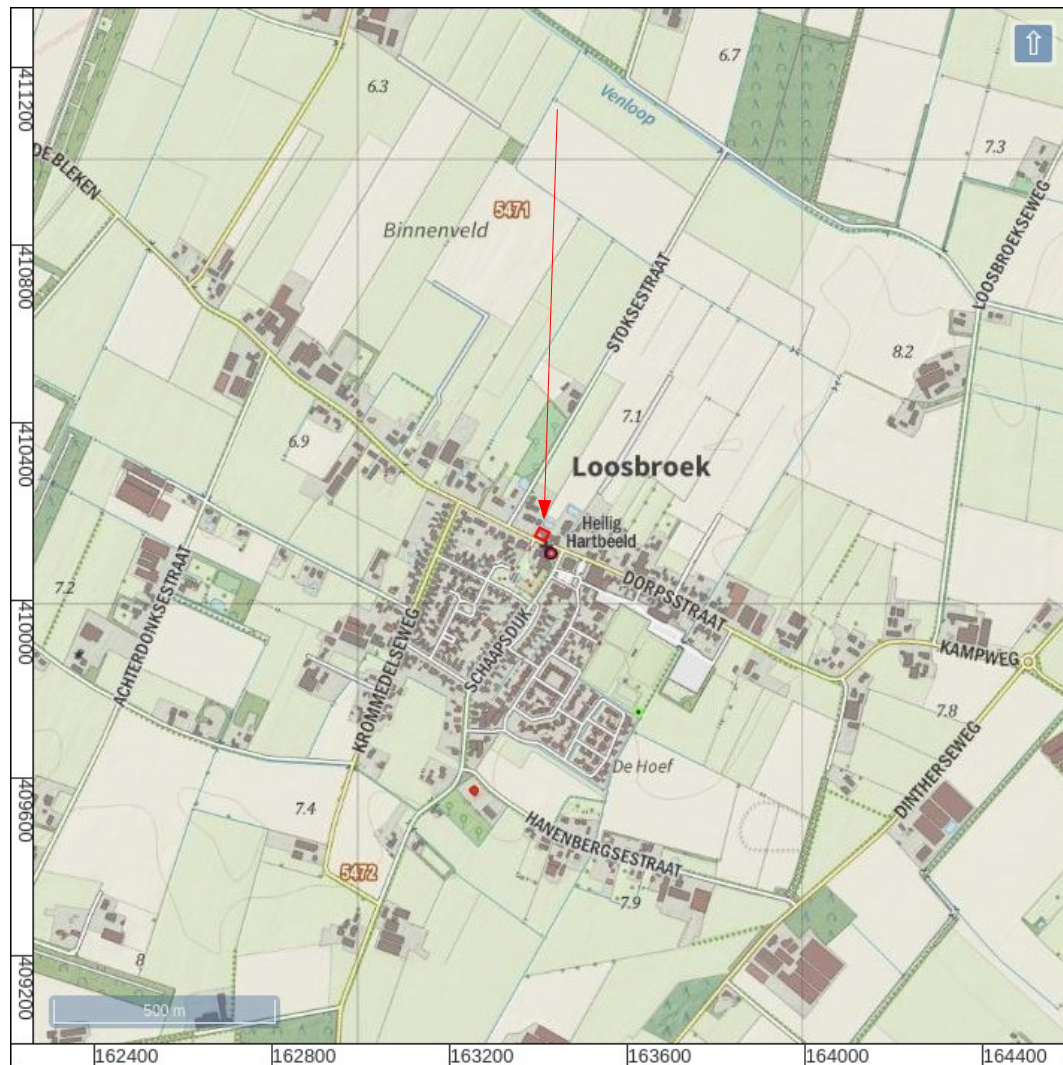
T 030 245 18 95

E info@bureauvoorarcheologie.nl

I <https://www.bureauvoorarcheologie.nl>

Administratieve gegevens

Projectnummer	2021111701
Provincie	Noord-Brabant
Gemeente	Bernheze
Plaats	Loosbroek
Toponiem	Dorpsstraat 68
Centrum locatie (m RD)	163.410; 410.160 (x; y)
Omvang plangebied	520 m ²
Omvang onderzoeksgebied booronderzoek	520 m ²
Kadastrale gegevens	kadastrale gemeentenaam: Heeswijk-Dinther, sectie: D, nummer(s): 406
ARCHIS onderzoeksmeldingsnummer	5157224100 (ABU); 5157240100 (ABO)
Soort onderzoek	een bureau- en inventariserend veldonderzoek in de vorm van boringen in de verkennende en karterende fase
Opdrachtgever	Particulier
Uitvoerder	Bureau voor Archeologie
Kaartblad	45G
(RO) kader onderzoek	Bestemmingsplanwijziging
Periode van uitvoering veldwerk	Dinsdag 8 februari 2022
Bevoegde overheid	Gemeente Bernheze
Deskundige namens bevoegde overheid	Monumentenhuis Brabant
Versie	2 (definitief)
Beheerder en plaats van documentatie	Digitale documentatie: ARCHIS en E-Depot Vondstdocumentatie: geen vondsten

Figuur 1: Het onderzoeksgebied (kaartbeeld) met plangebied (rood; www.opentopo.nl).

Inhoudsopgave

	Samenvatting.....	7
1	Inleiding.....	8
	1.1 Doelstelling en vraagstelling.....	8
2	Bureauonderzoek.....	10
	2.1 Methode.....	10
	2.2 Onderzoeksgebied en toekomstig gebruik.....	10
	2.3 Huidige situatie.....	11
	2.4 Aardwetenschappelijke waarden.....	12
	2.5 Historische situatie.....	13
	2.6 Mogelijke verstoringen.....	14
	2.7 Archeologische en bouwhistorische waarden.....	14
	2.8 Gespecificeerde verwachting.....	17
3	Booronderzoek.....	19
	3.1 Inleiding.....	19
	3.2 Methode.....	19
	3.3 Resultaten met bodemkundige en geologische interpretatie.....	20
	3.4 Archeologische interpretatie.....	21
	3.5 Waardestelling en Selectieadvies.....	22
4	Conclusie.....	23
	4.1 Conclusie Bureauonderzoek.....	23
	4.2 Conclusie Booronderzoek.....	24
5	Advies.....	25
	5.1 Status en inhoudelijke afstemming bevoegde overheid.....	25
6	Literatuur.....	26
	Figuren.....	28
	Bijlage 1: Boorbeschrijvingen.....	48

Lijst met Figuren

Figuur 1: Het onderzoeksgebied (kaartbeeld) met plangebied (rood; www.opentopo.nl).....	4
Figuur 2: Topografische kaart.....	28
Figuur 3: Luchtfoto actueel.....	29
Figuur 4: Archeologische beleidskaart gemeente Bernheze (Buesink e.a. 2011).	30
Figuur 5: Foto vanaf het Dorpsstraat kijkend richting het noorden (Google Street View).....	31
Figuur 6: Bestaande en nieuwe situatie.....	32
Figuur 7: Verbeelding bestemmingsplan De Kommen van Bernheze (vastgesteld 1 juni 2021).....	33
Figuur 8: Landschappelijke eenhedenkaart gemeente Bernheze (Buesink e.a. 2011).....	34
Figuur 9: Geomorfologische kaart (Maas e.a. 2019).....	35
Figuur 10: Hoogte-reliëfkaart met hoogteligging in meters t.o.v. NAP. (Kadaster en PDOK 2014).....	35
Figuur 11: Bodemkaart (Stichting voor Bodemkartering 1976).....	36
Figuur 12: Landschappelijke eenhedenkaart Leijgraaf (Steeghs 1960).....	37
Figuur 13: Bodemkaart De Leijgraaf (Steeghs 1960).....	38
Figuur 14: Hoogte-reliëfkaart detail (Kadaster en PDOK 2014).....	39
Figuur 15: Figuratieve Kaart 17e eeuw (De Wit 1688).....	40
Figuur 16: Kaart (Von Wiebeking, Eckard, en Roeder 1800).....	41
Figuur 17: Kadastrale minuut Heesch sectie C, blad 2 (bovenste deel) en Dinther, sectie A, blad 1 (onderste deel).....	42
Figuur 18: 589-2018-NISTELRODE-1899.....	43
Figuur 19: 589-2019-NISTELRODE-1922.....	43
Figuur 20: 45G-1956-Uden / Veghel.....	44
Figuur 21: 45G-1988-Uden / Veghel.....	44
Figuur 22: Archeologische vondstlocaties (geel) en zaken (blauw) uit ARCHIS (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed 2021).....	45
Figuur 23: Boorpuntenkaart inclusief nieuwe situatie geprojecteerd op huidige situatie.....	46
Figuur 24: Getekende boorprofielen in schematische doorsnede.....	47

Lijst met Tabellen

Tabel 1: Aardkundige waarden.....	13
Tabel 2: Archeologische terreinen, zaken en vondstlocaties ca. 1.000 m van het plangebied.....	17

Samenvatting

Bureau voor Archeologie heeft een bureau- en inventariserend veldonderzoek in de vorm van boringen uitgevoerd voor een bouwplan aan Dorpsstraat 68 te Loosbroek.

De vraagstelling van het onderzoek luidt: hoe kan rekening gehouden worden met eventuele archeologische resten bij de voorgenomen ontwikkeling? Het onderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met de richtlijnen van de KNA, protocollen 4002 en 4003. Voor het onderzoek zijn kaarten, databases en literatuur geraadpleegd om te komen tot een gespecificeerde archeologische verwachting van het gebied.

Het plangebied ligt in het archeologisch landschap 'Roerdalslenk', in de landschapszone dekzandvlakten. Waarschijnlijk is sprake van natte zandgronden met een dik humeus dek (enkeerdgronden).

Het dorp Loosbroek is waarschijnlijk een laatmiddeleeuws dorp. Bij de ontginningen van de zandgronden werd bos gekapt. In samenhang met de houtschaarste is in 1475 het voorpootrecht vastgelegd waarbij een strook grond op de rand van de algemene gronden beschikbaar wordt gehouden voor houtproductie. Het plangebied ligt in een dergelijke voorpootstrook. De huidige bebouwing in het plangebied is uit 1926.

Het plangebied ligt niet in een AMK terrein en er zijn in het plangebied of directe omgeving geen archeologische vondstlocaties.

Het plangebied is met vijf boringen onderzocht gebruik makend van brede zoekoptie E1. De boringen bevestigen dat de natuurlijke ondergrond bestaat uit matig fijn en afgerond dekzand. Er zijn hierin geen (resten van) podzolhorizonten aanwezig. Op het dekzand ligt een humeus dek van 60 tot 140 cm dik. Bodemkundig is sprake van een enkeleerdgrond met een heterogene samenstelling. In het humeuze dek bevinden zich baksteenfragmenten, fragmenten puin met kalkmortel en een fragment installatiedraad. Daarnaast is een tweezijdig geglazuurd aardewerkfragment en een fragment industrieel wit aardewerk aangetroffen. De interpretatie is dat deze fragmenten niet wijzen op een vindplaats, maar dat sprake is van een 19^e of 20^e eeuwse ophogingslaag.

De kans is klein dat in het plangebied behoudenswaardige archeologische resten aanwezig zijn. Bureau voor Archeologie adviseert het plangebied vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkeling.

Dit onderzoek is met grote zorgvuldigheid uitgevoerd. Het is echter nooit uit te sluiten dat bij de graafwerkzaamheden toch archeologische resten worden aangetroffen op plaatsen en dieptes waar die niet worden verwacht. Eventuele archeologische resten is men verplicht te melden bij de Minister van OCW in overeenstemming met de Erfgoedwet. In dit geval wordt aangeraden om contact op te nemen met de gemeente Bernheze.

1 Inleiding

Bureau voor Archeologie heeft een archeologisch bureauonderzoek en een booronderzoek uitgevoerd voor een bouwplan aan Dorpsstraat 68 te Loosbroek.

Het archeologisch onderzoek is uitgevoerd in het kader van de aanvraag van een bestemmingsplanwijziging.

De ligging van het plangebied is weergegeven in fig. 1. Vanwege het gemeentelijke archeologische beleid moet voor de beoogde ontwikkeling een archeologisch onderzoek worden uitgevoerd.

Het onderzoek is uitgevoerd onder certificaat BRL SIKB 4000,¹ in overeenstemming met de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA versie 4.1).

Het onderzoek bestaat uit een bureauonderzoek en een booronderzoek in de verkennende en karterende fase. Met de bevindingen wordt aan het einde van het rapport een advies gegeven hoe bij het project rekening kan worden gehouden met archeologische waarden.

1.1 Doelstelling en vraagstelling

Het doel van het bureauonderzoek is het opstellen van een gespecificeerde archeologische verwachting. Het doel van het veldonderzoek is het controleren en verfijnen van de archeologische verwachting zodat een beslissing genomen kan worden over hoe met eventuele archeologische waarden rekening moet worden gehouden bij de voorgenomen werkzaamheden.

Het veldonderzoek is uitgevoerd als booronderzoek (IVO – O) en betreft de verkennende en karterende fase. Met het verkennende veldonderzoek wordt inzicht verkregen in de vormeenheden van het landschap, voor zover deze van invloed zijn op de locatiekeuze in het verleden. Hiermee worden kansarme zones uitgesloten en kansrijke zones geselecteerd. Tijdens een karterend veldonderzoek wordt het terrein systematisch onderzocht op de aanwezigheid van vondsten en sporen.

De volgende onderzoeksvragen zijn in dit onderzoek gebruikt:

Bureauonderzoek:

1. *Waaruit bestaan de voorgenomen bodemingrepen?*
2. *Wat is de landschappelijke ligging van het plangebied in termen van geomorfologie, geologie en bodemkunde?*
3. *Is sprake van bekende bodemverstoringen?*
4. *Wat is de historische ontwikkeling van het plangebied?*
5. *Is sprake van bekende archeologische waarden (zoals AMK terreinen, vondstlocaties, historische kernen) in het plangebied en directe omgeving, en zo ja welke?*

¹ <https://www.kiwa.nl/upload/certificate/00094278.pdf>

6. *Kunnen archeologische resten in het plangebied aanwezig zijn? Zo ja, wat is daarvan op hoofdlijnen de omvang, ligging, aard en datering?*
7. *Indien vervolgonderzoek wordt geadviseerd: Welke methode(n), techniek(en) en strategie(ën) van Inventariserend veldonderzoek zijn hiervoor geschikt?*

Verkenkend booronderzoek:

8. *Wat is de aard (geologisch en bodemkundig) en intactheid (verstoringen) van het bodemprofiel?*
9. *Zijn potentiële archeologische niveaus aanwezig, en zo ja, wat is de aard, diepteligging en verbreiding daarvan?*

Karterend booronderzoek

10. *Zijn archeologische lagen/indicatoren aanwezig, en zo ja wijzen deze op een vindplaats (geef aard, datering, ligging)?*

Eindoordeel:

11. *Indien (mogelijk) archeologische waarden aanwezig zijn:*
 - a) *Worden deze archeologische waarden verstoord door de voorgenomen bodemingrepen? Zo ja, op welke wijze?*
 - b) *Welke maatregelen kunnen worden genomen om voldoende rekening te houden met deze archeologische waarden?*
12. *Indien vervolgonderzoek nodig is: Welke methode(n), techniek(en) en strategie(ën) van Inventariserend veldonderzoek zijn hiervoor geschikt?*

2 Bureauonderzoek

2.1 Methode

Het bureauonderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met de richtlijnen van de KNA 4.1, protocol 4002.²

Voor het onderzoek zijn kaarten, databases en literatuur geraadpleegd om tot een gespecificeerde archeologische verwachting van het gebied te komen. Eerst wordt het plan- en onderzoeksgebied vastgesteld en het onderzoek gemeld bij ARCHIS. Daarna wordt achtereenvolgens de aardkundige, archeologische en historische context van het te onderzoeken gebied bestudeerd. Deze gegevens leiden tot het opstellen van een gespecificeerde verwachting. In de gespecificeerde verwachting worden de mogelijk aanwezige archeologische resten beschreven in termen van onder meer diepteligging, omvang, ouderdom en conservering.

De genoemde stappen leiden tot onderhavig rapport en het openbaar maken van de resultaten bij Archis en het e-Depot voor de Nederlandse Archeologie.³ In de hierna volgende hoofdstukken worden de belangrijkste onderzoeksgegevens gepresenteerd. Er is geen contact geweest met lokale amateurs en/of Heemkunde-kringen.

Van alle afgebeelde kaarten is het noorden boven, tenzij anders aangegeven.

2.2 Onderzoeksgebied en toekomstig gebruik

Afbakening plan- en onderzoeksgebied

De ligging van het plangebied staat afgebeeld in fig. 1 en meer in detail in fig. 2. Het plangebied ligt in de gemeente Bernheze in de plaats Loosbroek. De locatie ligt aan het adres Dorpsstraat 68. Het plangebied is ongeveer 25 m lang (oost-west) en ongeveer 20 m breed (noord-zuid) en heeft een omvang van 520 m².

Het plangebied ligt ten noorden van de Dorpsstraat. Ten oosten ligt het bebouwde erf van Dorpsstraat 66. Ten westen ligt, op enige afstand van de weg, het bebouwde erf van Dorpsstraat 70. Achter (ten noorden van) het plangebied ligt de tuin met waterpartij van Dorpsstraat 62 (fig. 3).

Om voldoende informatie over aardkundige, historische en archeologische gegevens te verzamelen wordt een onderzoeksgebied gebruikt dat groter is dan het plangebied. Het onderzoeksgebied voor het bureauonderzoek is een zone met straal van circa 1000 m om de ontwikkeling heen, het afgebeelde gebied in fig. 1.

Overheidsbeleid

In het gebied geldt een vastgesteld gemeentelijk archeologisch beleid.⁴ Op de gemeentelijke archeologische beleidskaart uit 2011 ligt het plangebied deels in een zone met hoge archeologische waarde (beleidscategorie 2; fig. 4). Deze zone betreft een 50 m buffer rondom het historische element: Sint Antonius van Paduakerk. Het beleid in deze zone is dat bij ingrepen van meer dan 100 m² en

² SIKB 2018

³ Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en Data Archiving and Networking Services

⁴ Buesink e.a. 2011

waarbij dieper wordt gegraven dan 30 cm onder maaiveld rekening gehouden moet worden met archeologische resten.

Buiten deze zone geldt in het plangebied een lage archeologische verwachting (beleids categorie 6). In deze zone geldt geen onderzoeksplicht.

Ontwerp c.q. inrichtingsplan

De beoogde ingreep bestaat uit het realiseren van een nieuwe woning, waarbij het huidige perceel zal worden gesplitst. Tevens zal de bestaande schuur/garage gesloopt worden om plaats te maken voor de nieuwe woning op het af te splitsen perceel. Bij de bestaande woning zal een nieuwe berging/bijkeuken gerealiseerd gaan worden. Een tekening van de bestaande en nieuwe situatie staat in fig. 6.

Aard en omvang van de toekomstige verstoring

Bij de beoogde ingreep wordt gesloopt en gebouwd. De exacte omvang van de ingreep is nog onbekend, echter, gebruikelijker wijs wordt bij de de aanleg gegraven tot vorstvrije diepte, circa 80 cm-mv.

De graafwerkzaamheden vinden plaats over circa 94 m² voor de nieuwe woning. Daarnaast zal gegraven worden voor de aanleg van ondergrondse kabels en leidingen. Voor de realisatie van de nieuwe berging/bijkeuken wordt circa 10 m² gebouwd (niet exact bekend).

Milieutechnische condities

Het plangebied ligt op de bodemkwaliteitskaart van NoordOost Brabant in de zone Woonbebouwing voor 1950.⁵ De kans dat van één of meerdere stoffen de interventiewaarde wordt overschreden is klein.

Grondwaterpeil

De actuele grondwaterstand in het plangebied kan worden afgeleid uit de grondwatertrap op de bodemkaart. De grondwatertrap is VI. Dit betekent dat de gemiddeld hoogste grondwaterstand staat tussen 40 en 80 cm onder maaiveld en dat de gemiddeld laagste grondwaterstand dieper staat dan 120 cm onder maaiveld.

De grondwaterstand zal door de beoogde ingrepen waarschijnlijk niet veranderen.

Consequentie van de ingrepen

Door uitvoeren van graafwerkzaamheden kunnen archeologische resten worden vergraven.

2.3 Huidige situatie

Bebouwing, functie en bodemgebruik

In het plangebied staat bebouwing met volgens de Basisadministratie Adressen en Gebouwen een bouwjaar van 1926.⁶ Voor zover bekend bevinden zich geen (grote) kelders in het pand. Een bouwtekening van het pand is in het bouwarchief van de gemeente Bernheze (BHIC) niet beschikbaar.

⁵ Spronk 2019

⁶ Kadaster 2013

Bestemmingsplan

Het plangebied ligt in bestemmingsplan De Kommen van Bernheze. Een verbeelding van het bestemmingsplan is opgenomen in fig. 7. In het bestemmingsplan is een dubbelbestemming waarde archeologie 1 opgenomen. Dit betekent dat bij ingrepen met een omvang van meer dan 100 m² waarbij de bodem dieper dan 40 cm onder maaiveld wordt verstoord een rapport moet worden overlegd waaruit blijkt dat de archeologische waarde van het plangebied voldoende is vastgesteld. Deze regel is overeenkomstig met het actuele archeologische beleid.

2.4 Aardwetenschappelijke waarden

De aardkundige gegevens staan samengevat in tabel 1.

Het plangebied ligt in het archeologisch landschap 'Roerdalslenk', in de landschapszone dekzandvlakten.⁷ De geologische overzichtskaart (een 1 : 50 000 kaart is niet beschikbaar) bevestigt dat de ondergrond bestaat uit afzettingen van de Formatie van Boxtel afgedekt met een dek van het Laagpakket van Wierden.

Het dekzand is afgezet in een vlakte en waarbij enkele dekzandruggen zijn ontstaan. De geomorfologische kaart geeft aan dat buiten de bebouwde kom enkele dekzandruggen liggen (fig. 9), alhoewel deze ruggen op de hoogte-reliëfkaarten moeilijk herkenbaar zijn (fig. 10). De hoogte-reliëfkaart laat zien dat het maaiveld grofweg tussen 6 en 8 m NAP ligt.

Op de hogere delen van het dekzandgebied ligt een dik humeus dek. Op de bodemkaart zijn deze gronden geclassificeerd als dikke zwarte enkeerdgronden. Deze gronden bevinden zich volgens de bodemkaart ook ter hoogte van het plangebied (fig. 11).

De 1 : 50 000 bodemkaart is gebaseerd op een generalisatie van oudere bodemkaarten, in dit plangebied betreft dat een kaart die is opgesteld voorafgaand aan de ruilverkaveling van "De Leijgraaf". Deze kaart geeft aan dat Loosbroek in een zone met beekdalgronden ligt (fig. 12). Het bodemtype bij het plangebied is EG3 (fig. 13). Dit zijn lage (dus enigszins natte) zandgronden (grondwatertrap VI) met een dikke humushoudende bodemlaag op een wisselend ontwikkeld podzolprofiel.

Bron	Situatie plangebied, omschrijving
Geologie	Geologische Overzichtskaart 1 : 250 000: ⁸ Bx6: Formatie van Boxtel met een dek van het Laagpakket van Wierden; fluvioperiglaciale afzettingen (leem en zand) met een zanddek (Bx6)
Geomorfologie (fig. 9)	Geomorfologische kaart 1 : 50 000: Bebouwing (Beb)
Bodemkunde (fig. 11, 12 en 13)	Bodemkaart 1 : 50 000: Eerdgronden, Hoge zwarte enkeerdgronden; leemarm en zwak lemig fijn zand (zEZ21-VI) Ruilverkaveling ""De Leijgraaf" 1 : 15 000:

⁷ Rensink e.a. 2015

⁸ De Mulder 2003

	• landschappelijke ligging: beekdalgronden • lage zandgronden met een humeus dek van 50 tot 80 cm dik. De profielontwikkeling is wisselend.
AHN (fig. 10 en 14)	Het plangebied ligt in een zwak golvend landschap. De dekzandruggen zijn moeilijk herkenbaar op de hoogte-reliëfkaart. Het plangebied ligt op ongeveer 7 m NAP.

Tabel 1: Aardkundige waarden.

2.5 Historische situatie

Loosbroek is waarschijnlijk in de Middeleeuwen ontstaan bij de ontginning van de zandgronden.⁹ De oudste vermelding van het dorp komt uit 1196.¹⁰ De herkomst van de naam wordt verklaart met 'moerassig, drassig land' voor de uitgang *-broek*, en *lose*, *loes* 'leeg, verlaten, vals' voor het voorvoegsel *loos*.

Tijdens ontgroning van een hoge akker in de jaren 80 van de 20^e eeuw zijn veel voorwerpen uit IJzertijd verzameld. Deze akker lag aan de Hoogendse straat, zie hoofdstuk 2.7. Als deze vondsten afkomstig zijn van een nederzetting op die plek (en niet mestvondsten betreffen), dan is dit zandgebied in de IJzertijd blijkbaar goed bewoonbaar geweest.

Een kaart uit de 17^e eeuw vermeldt het dorp niet (fig. 15). Een kaart van rond 1800 laat zien dat rondom 'Broek' grotendeels woeste gronden liggen (fig. 16). Op deze kaart is het dorp afgebeeld als bestaande uit vier straten in een vierkant: de Hanenbergsestraat, de Hoogeindsestraat, een deel van de Dorpsstraat en de Schaapsdijk. Dit deel van het dorp wordt ook wel de Hanenberg genoemd. Volgens het Brabants Historisch Informatie Centrum verwijst deze veldnaam naar een versterkt en met water omgeven boerenhuis. Volgens een akte uit 1695 was het complex een bezitting van de heren van Kasteel Avestein.¹¹

Het plangebied ligt op kaart uit 1800 aan het westeinde van de Dorpsstraat, in wat volgens de kaart toen nog woeste gronden zijn. Echter, de kaart is sterk figuratief en moet voorzichtig worden geïnterpreteerd; volgens de Heemkundekring lijkt het er op dat in dit westelijke deel van Loosbroek toen nog geen (betekenisvolle) bebouwing stond.

Begin 19^e eeuw wordt de kadastrale minuut opgesteld. Deze geeft een gedetailleerd beeld van de situatie (fig. 17). In deze periode staan verspreid langs de Dorpsstraat (dan nog Loosbroeksche Straat) bebouwde percelen. Langs de noordrand van de straat is een strook onbebouwd; dit is een voorpootstrook. Deze strook was tot eind 18^e eeuw algemeen bezit en werd voor de productie van hout gebruikt. Begin 19^e eeuw zijn deze stroken vaak toegevoegd aan de aangrenzende particuliere eigendommen. De strook verklaart dat de bewoning aan de noordzijde van de Dorpsstraat niet direct aan de straat staat. Langs de noordrand van de voorpootstrook is op de kadastrale minuut een blauwe lijn getekend, vermoedelijk een sloot. Het plangebied ligt in de voorpootstrook en is (dus) onbebouwd. Het plangebied wordt als weiland gebruikt zo staat vermeld in de Oorspronkelijk Aanwijzende Tafels.

Op de eerste Bonneblad (1899, fig. 18) is de bebouwde situatie vergelijkbaar. Begin 20^e eeuw wordt de Sint-Antonius van Paduakerk tegenover het plangebied gebouwd. Deze kerk staat voor het eerst afgebeeld op het Bonneblad van 1922

⁹ Buesink e.a. 2011

¹⁰ Van der Sijs 2010

¹¹ <https://www.bhic.nl/ontdekken/verhalen/kastelen-in-dinther>

(fig. 19). Het plangebied is dan nog in gebruik als grasland.

In 1956 is in het plangebied bebouwing afgebeeld (fig. 20). Deze bebouwing is in 1926 gerealiseerd. Daarna verandert de situatie ter hoogte van het plangebied niet meer (kaart 1988 in fig. 21 en actuele kaart fig. 2).

2.6 Mogelijke verstoringen

In het plangebied staat bebouwing. Bij de bouw is voor de aanleg van funderingen en ondergrondse infrastructuur gegraven. Verder zijn geen grootschalige bodemverstoringen bekend.

2.7 Archeologische en bouwhistorische waarden

Archeologische vondstlocaties en -zaken staan weergegeven in fig. 22 en staan toegelicht in tabel 2. De belangrijkste bevindingen worden in de lopende tekst samengevat.

In het plangebied liggen geen archeologische waarnemingen en geen (delen van) archeologische terreinen. Het plangebied is niet eerder archeologisch in het veld onderzocht.

Heemkundekring De Elf Rotten veronderstelt dat lintbebouwing aan de Dorpsstraat in Loosbroek terug gaat tot de late middeleeuwen.¹² Ter plaatse van de boerderij aan de Dorpsstraat 74 (hoek Dorpsstraat/Stoksestraat; circa 100 m ten westen van het plangebied) is rond 2010 bij de ver- en nieuwbouw van het pand door de archeologische werkgroep een middeleeuwse kelder ontdekt uit de 15^e eeuw. Deze is gedocumenteerd met foto's, tekeningen en vondsten. De kelder is bewaard gebleven. Waarschijnlijk betreft het een boerderij met stenen kamer. Rond 1800 was hier nog sprake van een hoekgevelboerderij.

Aan de zuidoostkant van Loosbroek, ongeveer 400 m ten zuiden van het plangebied, is in 2005 een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd op de plek waar een dekzandrug ligt volgens de geomorfologische kaart (zaak 2.101.660.100, Molenhoeven). Er zijn daarbij geen behoudenswaardige archeologische resten aangetroffen. De bodem bleek ook dusdanig vergraven dat geen archeologische resten meer werden verwacht en het plangebied werd vrijgegeven voor woningbouw.

Op dezelfde dekzandrug in het zuidoosten zijn daarna nog twee booronderzoeken uitgevoerd. In beide gevallen zonder archeologisch resultaat (vergraven bodem).

Archeologische terreinen
Geen.
Zaken (incl. evt. bijbehorende vondsten)
2.101.660.100: Bernheze, Loosbroek, Molenhoeven, proefputten\proefsleuven Proefsleuvenonderzoek uit 2005 op een perceel ongeveer 500 m ten zuidoosten van het plangebied. In een oppervlak van 4,7 hectare zijn zes proefsleuven aangelegd. Het terrein was op voorhand niet met boringen onderzocht. Bij het onderzoek zijn geen archeologische sporen aangetroffen. Het onderzoek heeft aangetoond dat op grote schaal ontzanding heeft plaatsgevonden. Ook in het niet ontzande deel van het plangebied zijn geen sporen aangetroffen. De dekking van het proefsleuvenonderzoek was gemiddeld 2%. Het hele plangebied is vrijgegeven, ook het ontzande deel.¹³ Noot: Het onderzochte vlak was in werkelijkheid groter dan zoals in

¹² Uit: Nillesen 2014

ARCHIS aangegeven.

2.246.992.100: Bernheze, Loosbroek, Hoek Dorpsstraat/Schaapsdijk, bureauonderzoek

Bureauonderzoek uitgevoerd in 2009 voor een perceel 80 m ten zuidoosten van het plangebied, ter hoogte van Dorpsstraat 47, Schaapsdijk 34 en Molenhoeven 45. Er heeft verstoring van de bodem plaatsgevonden bij de bouw van de huidige en mogelijk de voorgaande bebouwing. Verder is de aanleg van het bestaande parkeerterrein, stoepen en infrastructuur een mogelijk bodemversturende ingreep geweest. Binnen het plangebied is het oorspronkelijke bodemprofiel een hoge zwarte enkeerdgrond, en gezien de ligging op of dicht tegen een dekzandrug is de archeologische verwachting hoog voor alle perioden vanaf het laat-paleolithicum.¹⁴ Er werd een vervolgonderzoek in de vorm van een verkennend booronderzoek geadviseerd. Dit vervolgonderzoek is voor zover bekend niet uitgevoerd.

2.318.685.100: Bernheze, Loosbroek, Dorpsstraat 84, bureauonderzoek

Archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd voor een terrein aan de Dorpsstraat 84 in Loosbroek. Dit terrein ligt ongeveer 430 m ten westen van het plangebied. Het terrein ligt in een dekzandvlakte (Laagpakket van Wierden, Formatie van Bostel). Binnen het plangebied zijn naar verwachting beekbedgronden aanwezig. Binnen het terrein kunnen archeologische resten uit de late middeleeuwen en nieuwe tijd aanwezig zijn. Eventuele archeologische resten en sporen zullen gerelateerd zijn aan de lintbebouwing langs de Dorpsstraat, en kunnen naast aardewerk en gebruiksvoorwerpen bestaan uit diepere fundamenteën, paalsporen en afvalkuilen. Ondiepe sporen zijn waarschijnlijk opgenomen in de bouwvoor. Op grond van de resultaten van het onderzoek wordt een karterend booronderzoek geadviseerd.¹⁵ Het booronderzoek is niet uitgevoerd. Het plan is gerealiseerd zonder verder onderzoek, voor zover bekend.

2.382.683.100: Bernheze, Loosbroek, Hanenbergsestraat 10, boring

Bureauonderzoek en booronderzoek voor een bouwplan op een perceel circa 900 m ten zuidoosten van het plangebied. De onderzoekers geven aan dat archeologische resten daterend uit het laat-paleolithicum, het mesolithicum, het neolithicum, de brons- en ijzertijd, de Romeinse tijd en de middeleeuwen aanwezig kunnen zijn. Er zijn zes boringen gezet met behulp van een zandguts en een megaboor. Uit de resultaten van het met de zandguts verrichte onderzoek blijkt dat binnen het plangebied oorspronkelijk podzolbodems gevormd zijn. Hiervan resteren nog slechts brokken in het pakket vergraven zand. Behalve op één langs de sloot die het plangebied doorsnijdt gelegen boorpunt, is de bodem overal tot ongeveer een halve meter in het schone gele zand van de C-horizont verstoord. De totale diepte van de bodemverstoring bedraagt op het westelijke deel van het plangebied dat in gebruik is als erf, zeventig tot tachtig centimeter en op het oostelijke deel dat in gebruik is als akker, een halve meter. De oorspronkelijke bodem is tot minimaal dertig centimeter in de C-horizont verstoord. De oorspronkelijke podzolopbouw is volledig verloren gegaan. De tamelijk intensieve bodemverstoring betekent dat binnen het plangebied nauwelijks nog behoudenswaardige archeologische resten aanwezig kunnen zijn. Het naboren met een edelmanboor met een diameter van 15 cm en het zeven van het hiermee opgeboorde zand, hebben binnen het plangebied geen archeologisch indicatoren opgeleverd die op de (voormalige) aanwezigheid van dergelijke resten zouden kunnen wijzen.¹⁶

4.705.893.100: Bernheze, Loosbroek, ten westen van Hanenbergsestraat 3, boring

Bureauonderzoek en booronderzoek op een perceel circa 700 m ten zuidwesten van het plangebied. Uit het booronderzoek blijkt dat het meest aannemelijke scenario is dat van nature geen podzolbodem is gevormd, omdat het plangebied te laag en nat was gelegen. Lokaal komen daarnaast diepe verstoringen voor tot in het dekzand. De bovenste helft van de humeuze bovengrond oogt sterk verstoord, maar dit is waarschijnlijk een opgebrachte laag humeus zand van elders. Op basis hiervan is de lage tot middelhoge verwachting voor vuursteenvindplaatsen uit het Laat-Paleolithicum tot en met het Neolithicum naar een lage verwachting bijgesteld en ook de lage tot hoge verwachting voor nederzittingsresten uit het Neolithicum tot en met de Volle Middeleeuwen (tot in de 13 e eeuw) is naar laag bijgesteld. Deze lage verwachtingen worden verder ondersteund door het ontbreken van archeologische indicatoren die kunnen wijzen op de aanwezigheid van vindplaatsen. Op basis van nabijgelegen bewoning uit de Nieuwe tijd Midden, met eventuele oudere voorgangers is een middelhoge verwachting voor huisplaatsen uit de Late-Middeleeuwen tot en met Nieuwe tijd Midden opgesteld in het bureauonderzoek, maar deze verwachting kan op basis van het ontbreken van archeologische indicatoren naar beneden worden bijgesteld naar een lage verwachting. Op grond van de aangetroffen bodemopbouw en het ontbreken van archeologische indicatoren in het plangebied en daarmee lage archeologische verwachting adviseert KSP Archeologie geen archeologisch vervolgonderzoek.¹⁷

13 Hemminga en De Leeuwe 2005

14 Nillesen 2014, 13

15 Nillesen 2014

16 Exaltus en Orbons 2012

17 Van der Klooster 2019

Vondstlocaties los
1.029.106: Bernheze, Loosbroek, Binnenveld, oppervlakte kartering Oppervlakte vondst van donkergrijze vuursteen met een zeer donkerbruine patina, Flint-Ovalbeil, Vroeg Neolithicum B - Laat Neolithicum B. 1.055.545: Bernheze, Loosbroek, Hanenberg, Niet-archeologisch: graafwerk Op deze locatie zijn de volgende vondsten geregistreerd: ----1 stuks, keramiek, steengoed, Late Middeleeuwen B ----1 stuks, keramiek, roodbakkend geglaazuurd aardewerk, Late Middeleeuwen B ----2 stuks, keramiek, aardewerk, handgevormd, Bronstijd: WANDFRAGMENTEN ----1 stuks, leisteen, slijpsteen, Late Middeleeuwen B: 'SCHIST' ----1 stuks, keramiek, grijsbakkend gedraaid aardewerk, Late Middeleeuwen B: 'GEDRAAID BLAUWGRIJS' ----1 stuks, keramiek, klokbeker, Laat Neolithicum B: 'WANDFRAGMENT'; 'NEOL...' (E.D.) ----1 stuks, vuursteen, afslag, Laat Neolithicum B - Bronstijd: 'NEOL BRONS IJZ..' (E.D.: EVT. IJZ, HOEWEL NIET WSCH.) ----45 stuks, keramiek, aardewerk, handgevormd, IJzertijd ----25 stuks, keramiek, aardewerk, gedraaid, Late Middeleeuwen B ----6 stuks, keramiek, kogelpot, Late Middeleeuwen B ----2 stuks, keramiek, aardewerk, handgevormd, IJzertijd: RANDFRAGMENTEN 1.056.321: Bernheze, Loosbroek, Hanenberg, Niet-archeologisch: graafwerk Op deze locatie zijn de volgende vondsten geregistreerd: ----8 stuks, keramiek, grijsbakkend gedraaid aardewerk, Late Middeleeuwen B: 'GEDRAAID BLAUWGRIJS' ----9 stuks, keramiek, aardewerk, handgevormd, IJzertijd ----4 stuks, ijzer, spijker, Late Middeleeuwen B ----1 stuks, keramiek, aardewerk, handgevormd, IJzertijd: 'RANDFRAGMENT' 1.056.322: Bernheze, Loosbroek, Hanenberg, Niet-archeologisch: graafwerk Op deze locatie zijn de volgende vondsten geregistreerd: ----15 stuks, keramiek, aardewerk, handgevormd, Vroege Bronstijd - IJzertijd ----182 stuks, keramiek, aardewerk, handgevormd, Vroege Bronstijd - IJzertijd ----1 stuks, vuursteen, afslag, Mesolithicum ----2 stuks, vuursteen, kling, Mesolithicum ----1 stuks, keramiek, Hilversum-aardewerk, Midden Bronstijd A ----3 stuks, keramiek, aardewerk, handgevormd - kalenderbergversiering, IJzertijd 1.102.254: Bernheze, Loosbroek, Hanenberg, Niet-archeologisch: graafwerk Tijdens de ontgraving van een hoge akker op de Hanenberg bij Loosbroek (in de gemeente Bernheze NB) is een zeer grote hoeveelheid scherven van handgevormd aardewerk (merendeels onversierde/gladde of besmeten wandscherven) uit de IJzertijd gevonden. Klaarblijkelijk is er tijdens de ontgraving in 1983-1985 een (deel van een) nederzettingsterrein uit de IJzertijd op de laadschop gegaan. Op deze locatie zijn de volgende vondsten geregistreerd: ----18 stuks, keramiek, aardewerk, handgevormd, Vroege IJzertijd - Late IJzertijd: 18x Randfragment van handgevormd aardewerk, gladde/onversierde randen ----1 stuks, keramiek, aardewerk, handgevormd, Vroege IJzertijd - Midden IJzertijd: 1x Randfragment van handgevormd aardewerk, uitstaande rand van een open vorm (een schaal/patera of een Schrägrand-urn), gepolijst grijs oppervlak. ----478 stuks, keramiek, aardewerk, handgevormd, Vroege IJzertijd - Late IJzertijd: 478x Wandfragment van handgevormd aardewerk, met besmeten / 'geschlickte' buitenoppervlakken, oxiderende geel/oranje baksels, datering: meest waarschijnlijk de Midden- tot de Late IJzertijd ----166 stuks, keramiek, aardewerk, handgevormd, Vroege IJzertijd - Late IJzertijd: 166x Wandfragment van handgevormd aardewerk, met gladde of gepolijste buitenoppervlakken ----4 stuks, keramiek, aardewerk, handgevormd - versiering op rand, Midden IJzertijd - Late IJzertijd: 4x Randfragment van handgevormd aardewerk met versiering op de rand in de vorm van nagel- en spatel-indrukken, oxiderende baksels, datering: meest waarschijnlijk de Midden- tm de Late IJzertijd

----2 stuks, keramiek, aardewerk, handgevormd, Vroege IJzertijd - Late IJzertijd: 2x Randfragment van handgevormd aardewerk, dikwandig met een rechthoekig randprofiel.

1.108.387: Bernheze, Loosbroek, Hanenberg, Niet-archeologisch

Toelichting: losse vondst: Op deze locatie is de volgende vondst geregistreerd: 1 stuks, keramiek, Klokbeke-aardewerk, Laat Neolithicum B

Tabel 2: Archeologische terreinen, zaken en vondstlocaties ca. 1.000 m van het plangebied.

In het plangebied staan geen bekende (ondergrondse) bouwhistorische waarden geregistreerd.¹⁸

De boerderij aan de Loosbroekseweg 80 is een Rijksmonument uit de 17^e / 18^e eeuw. Aan de Dorpsstraat bevinden zich gemeentelijke monumenten, namelijk:¹⁹

- Dorpsstraat 1, Boerderij uit 1938
- Dorpsstraat 46, Ambstwoning hoofd der school, ca. 1930
- Dorpsstraat 49, R.K. Kerk St. Anthonius van Padua, 1911 tot en met 1915
- Dorpsstraat 51, R.K. pastorie, 1915
- Dorpsstraat 74, Boerderij uit de 18^e en 19^e eeuw
- Dorpsstraat 76, Boerderij uit de 1920

2.8 Gespecificeerde verwachting

Het plangebied ligt in het archeologisch landschap 'Roerdalslenk', in de landschapszone dekzandvlakten. De zandgronden zijn vrij nat en laagliggend. Vanwege deze landschappelijke ligging is het onwaarschijnlijk dat zich in dit gebied kampementen van jager-verzamelaars bevinden. Wel kunnen 'losse vondsten' uit deze periode worden aangetroffen.

Op sommige plaatsen is door potstalbemesting een dikke humushoudende bovengrond ontstaan (enkeerdgrond), dit is volgens de bodemkaart ook het geval ter hoogte van het plangebied. In dergelijke gebieden kunnen sporen van landbouwsamenlevingen goed bewaard zijn gebleven onder het humeuze dek.

Het dorp Loosbroek is waarschijnlijk in de Late Middeleeuwen ontstaan bij de ontginning van de zandgronden, alhoewel er waarschijnlijk ook al in de IJzertijd in deze streek werd gewoond.

Bij de ontginningen van de zandgronden werd bos gekapt om plaats te maken voor landbouwgrond. Door het ontstaan van houtschaarste werd in 1474 het voorpootrecht vastgelegd; op een strook van ongeveer 12 m breed op de rand van de algemene gronden mocht hout worden verbouwd. Een dergelijke strook ligt aan de noordkant van de Dorpsstraat. Het plangebied ligt in deze voorpootstrook en is ook op kaarten uit de 19^e eeuw onbebouwd. Bebouwing uit de periode Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd tot aan 1900 wordt daarom niet verwacht.

De huidige bebouwing in het plangebied is uit de 20^e eeuw.

De verwachting wordt als volgt gespecificeerd:

¹⁸ Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed 2017

¹⁹ <https://www.bernheze.org/data/downloadables/4/4/5/monumentenlijst-bernheze.pdf>

1. *Datering*

In het plangebied kunnen archeologische resten uit alle perioden aanwezig zijn.

2. *Complextype*

Archeologische resten uit de periode van jager-verzamelaars gerelateerd aan infrastructuur, rituelen en begravingen.

Archeologische resten uit de periode van landbouwsamenlevingen gerelateerd aan bewoning, economie, infrastructuur, rituelen en begravingen.

Archeologische resten uit de periode van staatssamenlevingen gerelateerd aan economie, infrastructuur, rituelen en begravingen.

3. *Omvang*

Het spectrum aan archeologische resten is zeer breed. Er moet daarom worden uitgegaan van vlakelementen met variabele omvang (klein tot groot). Sommige complextypen kunnen zich ook als puntelementen manifesteren (begravingen, depots) of als lijnelementen (wegen, watergangen, percelering).

4. *Diepteligging*

Archeologische resten kunnen in en onder het humeuze dek aanwezig zijn, vanaf het maaiveld tot circa 1 m-mv, los van eventuele diepe sporen zoals putten.

5. *Gaafheid en conservering (fysieke kwaliteit)*

De gemiddeld hoogste grondwaterstand ligt heden tussen 40 en 80 cm -mv. Dat betekent dat ook organische resten onder het humeuze dek mogelijk goed geconserveerd kunnen zijn, in tegenstelling tot wat vaak wordt verwacht bij enkeerdgronden. Over de gaafheid en conservering van eventuele sporen en artefacten zijn verder geen nadere gegevens bekend.

6. *Locatie*

Hele plangebied.

7. *Uiterlijke kenmerken (prospectie kenmerken):*

Archeologische resten van jager-verzamelaars bestaan uit vondsten zonder bodemkundige context zoals vuurstenen werktuigen (pijlpunten, bijlen) en wildvallen. Archeologische resten uit landbouwsamenlevingen kunnen bestaan uit sporen in de natuurlijke ondergrond zoals resten van beer- en/of waterputten of afvalkuilen, paalsporen en greppels. Daarnaast kunnen fragmenten aardewerk (urnen), crematieresten en inhumaties aanwezig zijn. Fragmenten hiervan kunnen door ploegwerkzaamheden ook in het humeuze dek zijn terecht gekomen. Archeologische resten van staatssamenlevingen bestaan overwegend uit kuilen of putten, greppels, sporen van het planten en rooien van bomen in deze voorpootstrook en losse voorwerpen die verloren zijn (munten, spijkers en afval).

8. *Mogelijke verstoringen*

Door bouw- en sloopactiviteiten kunnen archeologische resten zijn vergraven.

3 Booronderzoek

3.1 Inleiding

De ligging van het plangebied staat afgebeeld in fig. 1. In het plangebied is een ontwikkeling met grondwerkzaamheden voorzien. Daardoor worden mogelijk archeologische resten verstoord. Voor de beoogde ontwikkeling is een bureauonderzoek uitgevoerd (zie hoofdstuk 2 van dit rapport) waarbij een gespecificeerde archeologische verwachting is opgesteld. Op basis daarvan is een Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van boringen uitgevoerd.

Het veldonderzoek is uitgevoerd zoals voorgeschreven in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie 4.1,²⁰ in het bijzonder het hoofdstuk "protocol 4003 inventariserend veldonderzoek overig". Het veldonderzoek is uitgevoerd volgens specificatie "VS03 Uitvoeren booronderzoek". Het onderzoek is gerapporteerd volgens specificatie "VS05 Opstellen standaardrapport IVO - O/P".

Het onderzoeksgebied voor het booronderzoek is hetzelfde als het plangebied.

De boringen zijn in de eerste plaats gezet met het doel de bodemopbouw te verkennen. Met de verkenning wordt inzicht verkregen in de vormeenheden van het landschap, voor zover deze van invloed zijn op de locatiekeuze in het verleden. Hiermee kunnen kansarme zones worden uitgesloten en kansrijke zones worden geselecteerd. Deze methode is toegepast omdat nog onvoldoende informatie over de bodemopbouw beschikbaar is om te kunnen beslissen of en welk type karterend onderzoek eventueel uitgevoerd kan worden.

De boringen zijn in de tweede plaats gezet met het doel de archeologische resten te karteren. Tijdens een karterend veldonderzoek wordt het terrein systematisch onderzocht op de aanwezigheid van vondsten en/of sporen.

De kartering is gebaseerd op de Leidraad IVO Karterend booronderzoek, methode E1.²¹

- Prospectie type: Brede zoekoptie

De methode levert minimaal 75% opsporingskansen voor:

- Nederzettingen met een archeologische laag met een omvang vanaf 375 m² of meer (diameter 22 m).
- Nederzettingen met een matig-hoge en hoge vondstdichtheid (aardewerk en vuursteen) en een omvang vanaf 500 m² of meer (diameter 25 m).

3.2 Methode

De werkwijze in het veld was als volgt:

Boortype: 15 cm Edelmanboor. Onder het grondwater is bij boorpunt 1 verdiept tot 240 cm -mv met een 4 cm zuigerboor.

Aantal boringen: Vijf.

Boordiepte: De boringen zijn gezet tot in de schone C-horizont, tot minimaal 100 en maximaal 240 cm-mv.

²⁰ SIKB 2018

²¹ Tol, Verhagen, en Verbruggen 2012

- Grid: De boringen zijn verspreid in het plangebied geplaatst.
- Waarnemingswijze: De opgeboorde grond is systematisch uitgelegd op een plastic zeil. Vervolgens is de opgeboorde grond beschreven, en daarna zijn relevante lagen gezeefd over een zeef met een maaswijdte van 4 mm. Representatieve uitgelegde boorprofielen zijn gefotografeerd.
- Classificatie bodemtextuur en archeologische indicatoren: De opgeboorde grond is beschreven op basis van de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode versie 1.1 (ASB 1.1), dit omvat NEN 5104.²²
- Locatie bepaling X en Y: De X en Y coördinaten van de boringen zijn bepaald ten opzichte van de lokale topografie met een geschatte nauwkeurigheid van 1 m.
- Hoogte bepaling: De Z coördinaat is na afloop van het veldwerk bepaald aan de hand het AHN.²³
- De gegevens zijn digitaal in het veld geregistreerd. Het veldwerk is uitgevoerd op 8 februari 2022 door A. de Boer (KNA Senior Prospector) en C. de Jong (junior Prospector).
- Voorgaand aan het veldwerk is een plan van aanpak opgesteld. Het plan van aanpak is geregistreerd in ARCHIS3.

3.3 Resultaten met bodemkundige en geologische interpretatie

De locaties van de boringen zijn in fig. 23 weergegeven. De boorgegevens staan in Bijlage 1. Met de gegevens is een schematische doorsnede gemaakt. Deze is weergegeven in fig. 24.

Er zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen die wijzen op een vindplaats (zie verder). Er zijn geen vondsten verzameld.

Het grondwater stond tijdens het onderzoek tussen 50 en 100 cm -mv.

Al het bodemmateriaal bestaat uit zand. Op basis van de textuur, kleur en bijmengingen kunnen twee pakketten worden onderscheiden.

Pakket 1: A-horizont omgewerkt

Het bovenste pakket is matig tot sterk humeus, zwak tot matig siltig zand. De grond heeft een donkere kleur of is zwart. In alle boorprofielen heeft dit pakket een heterogene samenstelling met vlekken en brokken zand met een afwijkende kleur. In het pakket zitten vaak fragmenten baksteen en grind. In het pakket is een tweezijdig geglazuurd aardewerkfragment aangetroffen (boorpunt 5, tussen 60 en 95 cm-mv) en een fragment industrieel wit aardwerk (boorpunt 4, tussen 20 en 60 cm-mv). Het pakket bevat fragmenten puin met kalkmortel (boorpunt 3, tussen 70 en 115 cm-mv) maar ook installatiedraad (boorpunt 5, tussen 15 en 60 cm-mv). Het pakket is 60 tot 140 cm dik.

De laagondergrens van dit pakket is scherp.

²² Bosch 2008; Nederlands Normalisatie Instituut 1989

²³ Kadaster en PDOK 2014

Pakket 2: C-horizont, dekzand

De natuurlijke ondergrond bestaat uit kalkloos zwak siltig matig fijn zand. Het pakket is 35 tot 100 cm dik. Het pakket is roestig. De top van het pakket ligt tussen 60 en 140 cm -mv (642 en 581 cm NAP). Het zand heeft een matige tot goede afronding. Dit bodemmateriaal wordt daarom geïnterpreteerd als dekzand.

3.4 Archeologische interpretatie

In het plangebied is een dik (meestal dikker dan 50cm) humeus dek aanwezig dat scherp ligt op een natuurlijke ondergrond bestaande uit dekzand.

Bodemkundig is sprake van enkeerdgronden. Dit correspondeert met de aanduiding op de bodemkaart.

Het humeuze dek is door mensen opgebracht. In het pakket zijn veel antropogene bijmengingen aanwezig die in sommige gevallen duidelijk recent zijn, en het heeft een heterogene structuur. De interpretatie is daarom dat het niet een intact plaggendek betreft, maar een 19^e of 20^e eeuwse ophogingslaag. Vermoedelijk is deze aangebracht bij de bouw van het huidige pand in 1926.

De kans dat behoudenswaardige archeologische resten aanwezig zijn is daarom klein.

3.5 Waardestelling en Selectieadvies

Conform KNA 4.1 vormen een waardestelling (VS06) en selectieadvies (VS07) van vindplaatsen onderdeel van een standaardrapport (VS05). Er zijn echter geen vindplaatsen aangetroffen. Er is daarom geen waardestelling mogelijk en er is geen selectieadvies opgesteld.

4 Conclusie

4.1 Conclusie Bureauonderzoek

1. *Waaruit bestaan de voorgenomen bodemingrepen?*

De beoogde ingreep bestaat uit het realiseren van een nieuwe woning.

2. *Wat is de landschappelijke ligging van het plangebied in termen van geomorfologie, geologie en bodemkunde?*

Het plangebied ligt in het archeologisch landschap 'Roerdalslenk', in de landschapszone dekzandvlakten. Waarschijnlijk is sprake van natte zandgronden met een dik humeus dek (enkeerdgronden).

3. *Is sprake van bekende bodemverstoringen?*

In het plangebied staat bebouwing van begin 20^e eeuw. Verder zijn geen grootschalige bodemverstoringen bekend.

4. *Wat is de historische ontwikkeling van het plangebied?*

Het dorp Loosbroek is waarschijnlijk een laatmiddeleeuws dorp. Bij de ontginningen van de zandgronden werd bos gekapt. In samenhang met de houtschaarste is in 1475 het voorpootrecht vastgelegd waarbij een strook grond op de rand van de algemene gronden beschikbaar wordt gehouden voor houtproductie. Het plangebied ligt in een dergelijke voorpootstrook. De huidige bebouwing in het plangebied is uit 1926.

5. *Is sprake van bekende archeologische waarden (zoals AMK terreinen, vondstlocaties, historische kernen) in het plangebied en directe omgeving, en zo ja welke?*

Het plangebied ligt niet in een AMK terrein en er zijn geen vondstlocaties in het plangebied of directe omgeving.

6. *Kunnen archeologische resten in het plangebied aanwezig zijn? Zo ja, wat is daarvan op hoofdlijnen de omvang, ligging, aard en datering?*

Bewoningsresten uit de periode van jager-verzamelaars en staatssamenlevingen worden niet in het plangebied verwacht. Verder is de verwachting breed. Zie voor de gespecificeerde verwachting paragraaf 2.8.

7. *Indien vervolgonderzoek wordt geadviseerd: Welke methode(n), techniek(en) en strategie(ën) van Inventariserend veldonderzoek zijn hiervoor geschikt?*

Geadviseerd wordt om een gecombineerd verkennend en karterend booronderzoek uit te voeren om de aard en intactheid van het bodemprofiel te bepalen, en tevens te bepalen of archeologische lagen of vondststrooiingen aanwezig zijn (brede zoekoptie).

4.2 Conclusie Booronderzoek

Verkennd booronderzoek:

8. *Wat is de aard (geologisch en bodemkundig) en intactheid (verstoringen) van het bodemprofiel?*

De natuurlijke ondergrond bestaat uit matig fijn en afgerond dekzand. Hierop ligt een humeus dek dat 60 tot 140 cm dik is. Er zijn geen (resten van) podzolhorizonten aanwezig. Bodemkundig is sprake van een enkeerdgrond. Het humeuze dek geeft een heterogene indruk en is vermoedelijk geen plaggendeck, maar eerder een ophogingsdek om de natte gronden geschikt te maken voor betreding, landbouw of bewoning.

9. *Zijn potentiële archeologische niveaus aanwezig, en zo ja, wat is de aard, diepteligging en verbreiding daarvan?*

Archeologische lagen of vondstspredingen kunnen aanwezig zijn in de basis van het humeuze dek. Een sporen niveau zou in de top van de onderliggende natuurlijke ondergrond aanwezig kunnen zijn.

Karterend booronderzoek:

10. *Zijn archeologische lagen/indicatoren aanwezig, en zo ja wijzen deze op een vindplaats (geef aard, datering, ligging)?*

Er zijn antropogene bijmengingen aanwezig in het humeuze dek. Dit gaat hoofdzakelijk om baksteenfragmenten. Daarnaast is een tweezijdig geglaazuurd aardewerkfragment en een fragment industrieel wit aardwerk aangetroffen. Tenslotte is sprake van fragmenten puin met kalkmortel en een fragment installatiedraad. De interpretatie is dat deze fragmenten niet wijzen op een vindplaats, maar dat sprake is van een 19^e of 20^e eeuwse ophogingslaag. Vermoedelijk is deze aangebracht bij de bouw van het huidige pand in 1926.

Eindoordeel:

11. *Indien (mogelijk) archeologische waarden aanwezig zijn:*

- a) *Worden deze archeologische waarden verstoord door de voorgenomen bodemingrepen? Zo ja, op welke wijze?*

Er worden waarschijnlijk geen archeologische waarden verstoord.

- b) *Welke maatregelen kunnen worden genomen om voldoende rekening te houden met deze archeologische waarden?*

Maatregelen zijn niet nodig.

12. *Indien vervolgonderzoek nodig is: Welke methode(n), techniek(en) en strategie(ën) van Inventariserend veldonderzoek zijn hiervoor geschikt?*

Er is geen vervolgonderzoek nodig.

5 Advies

Bureau voor Archeologie adviseert het plangebied vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkeling.

Dit onderzoek is met grote zorgvuldigheid uitgevoerd. Het is echter nooit uit te sluiten dat bij de graafwerkzaamheden toch archeologische resten worden aangetroffen op plaatsen en dieptes waar die niet worden verwacht. Eventuele archeologische resten is men verplicht te melden bij de Minister van OCW in overeenstemming met de Erfgoedwet. In dit geval wordt aangeraden om contact op te nemen met de gemeente Bernheze.

5.1 Status en inhoudelijke afstemming bevoegde overheid

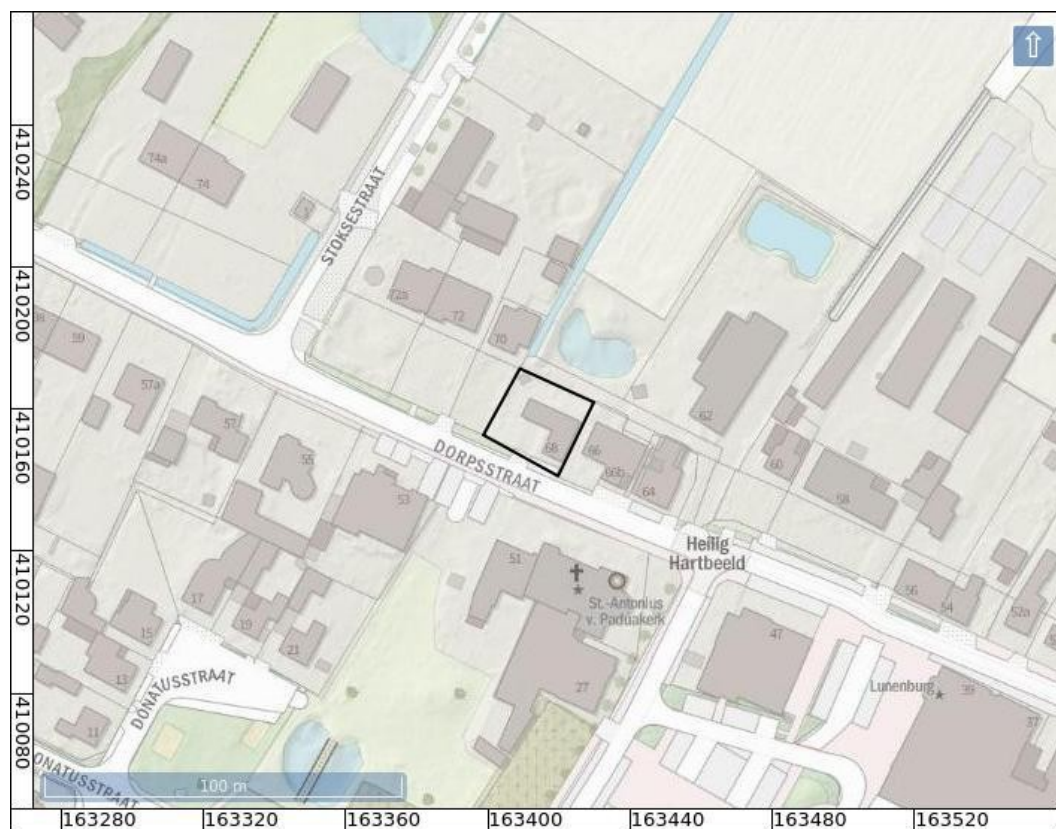
Het rapport (versie 15 februari 2022) is ter beoordeling voorgelegd aan de bevoegde overheid. De archeologisch deskundige namens de bevoegde overheid (Monumentenhuis Brabant) heeft het rapport op 21 februari 2022 beoordeeld en ingestemd met het advies.

6 Literatuur

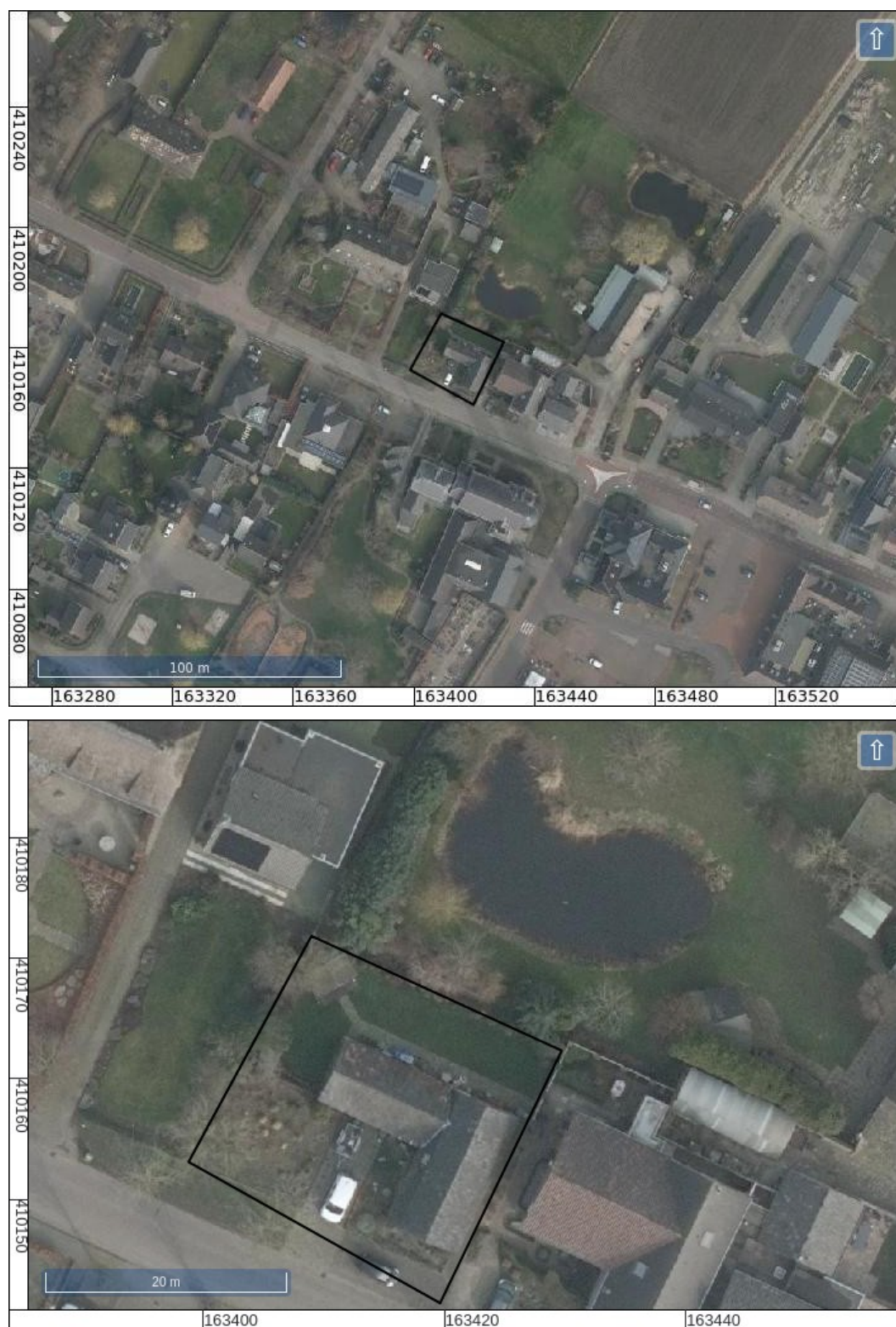
- Bosch, J.H.A. 2008. *'Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode versie 1.1: Op basis van de Standaard Boor Beschrijvingsmethode versie 5.2'*. 2008-U-R0881/A. Deltares-rapport.
- Buesink, A., J. de Winter, H.M.M. Geerts, en W. Bergman. 2011. *'Gemeente Bernheze: Archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart'*. BAAC-rapport V-09.0195. Deventer.
- Exaltus, R., en J. Orbons. 2012. *'De Mol, Loosbroek Gemeente Bernheze Inventariserend Veldonderzoek (IVO-O); Bureauonderzoek en karterend booronderzoek'*. ArcheoPro Archeologisch rapport 12096. Eijsden: ArcheoPro.
- Google Street View. *'Street View'*. <https://maps.google.nl/>.
- Hemminga, M., en R. de Leeuwe. 2005. *'Archeologisch Inventariserend Veldonderzoek te Loosbroek - Molenhoeven'*. Archol rapport 62. Leiden: Archol.
- Kadaster. 2013. *'BAG-Viewer'*. <http://bagviewer.geodan.nl/index.html>.
- Kadaster, en PDOK. 2014. *'AHN2 en 3 - WCS service'*. <http://nationaalgeoregister.nl>.
- van der Klooster, E. 2019. *'Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek, karterende fase Ten westen van Hanenbergsestraat 3 te Loosbroek Gemeente Bernheze'*. Duiven: KSP Archeologie.
- Maas, G.J., W.M. van der Meij, S.P.J. van Delft, en A.H. Heidema. 2019. *'Toelichting bij de legenda Geomorfologische kaart Nederland 1:50.000 (2019), achtergronddocument bij het landsdekkende digitale bestand'*. Wageningen: Wageningen Environmental Research. <http://legendageomorfologie.wur.nl/>.
- de Mulder, E.J.F. 2003. *'De ondergrond van Nederland'*. Wolters-Noordhoff.
- Nederlands Normalisatie Instituut. 1989. *Geotechniek: classificatie van onverharde grondmonsters*. Delft: Nederlands Normalisatie-instituut.
- Nillesen, R. 2014. *'Bureauonderzoek Dorpsstraat 84 te Loosbroek gemeente Bernheze'*. Synthegra Archeologie Rapport S110035. Valkenswaard: Synthegra B.V.
- Rensink, E., H.J.T. Weerts, M. Kosian, H. Feiken, en B.I. Smit. 2015. *'Archeologische Landschappenkaart van Nederland. Methodiek en kaartbeeld'*. Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. <https://doi.org/10.17026/dans-xf6-ywnd>.
- Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. 2017. *'Rijksmonumentenregister'*. [Cultureelerfgoed.nl](http://cultureelerfgoed.nl). <https://cultureelerfgoed.nl/monumentenregister>.
- . 2021. *'Archis3 - Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed'*. <https://archis.cultureelerfgoed.nl/#/login>.
- Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, en Data Archiving and Networking Services. *'e-depot voor de Nederlandse archeologie'*. <http://www.edna.nl>.
- van der Sijs, N. 2010. *'Etymologiebank'*. <http://www.etymologiebank.nl>.
- SIKB. 2018. *'BRL 4000: Beoordelingsrichtlijn Archeologie, versie 4.1'*. SIKB. https://www.sikb.nl/doc/BRL4000/BRL%20SIKB%204000%20Archeologie%20versie%204_1.pdf.
- Spronk, J.S. 2019. *'Bodemkwaliteitskaart regio Noordoost Brabant'*. Lieveense Milieu B.V.
- Steeghs, B.H. 1960. *'De bodemgesteldheid van het ruilverkavelingsgebied "De Leijgraaf"'*. Alterra-rapport 531. Wageningen: Stichting voor Bodemkartering. <https://library.wur.nl/WebQuery/edepot/440216>.

- Stichting voor Bodemkartering. 1976. '*Bodemkaart van Nederland schaal 1 : 50.000 : toelichting bij de kaartbladen 45 Oost 's-Hertogenbosch en 46 West- 46 Oost Vierlingsbeek*'. Wageningen: Stiboka.
<http://edepot.wur.nl/117807>.
- Tol, A.J., J.W.H.P. Verhagen, en M. Verbruggen. 2012. '*Leidraad inventariserend veldonderzoek; Deel: karterend booronderzoek*'. SIKB.
- Von Wiebeking, K.F., J.C. Eckard, en J.C. Roeder. 1800. '*Achtste blad van een kaart in 12 bladen van de Rijn, Lek, Waal, Maas, Merwede en de aangrenzende gebieden*'.
<https://proxy.archieven.nl/0/0109BA9C919248D08F8484A8E3399BCC>.
- de Wit, F. 1688. '*Quartae partis Brabantiae seu ditionis Silvae Ducis accuratissima delineatio*'.
<http://mapy.mzk.cz/mzk03/001/046/281/2619267934/>.

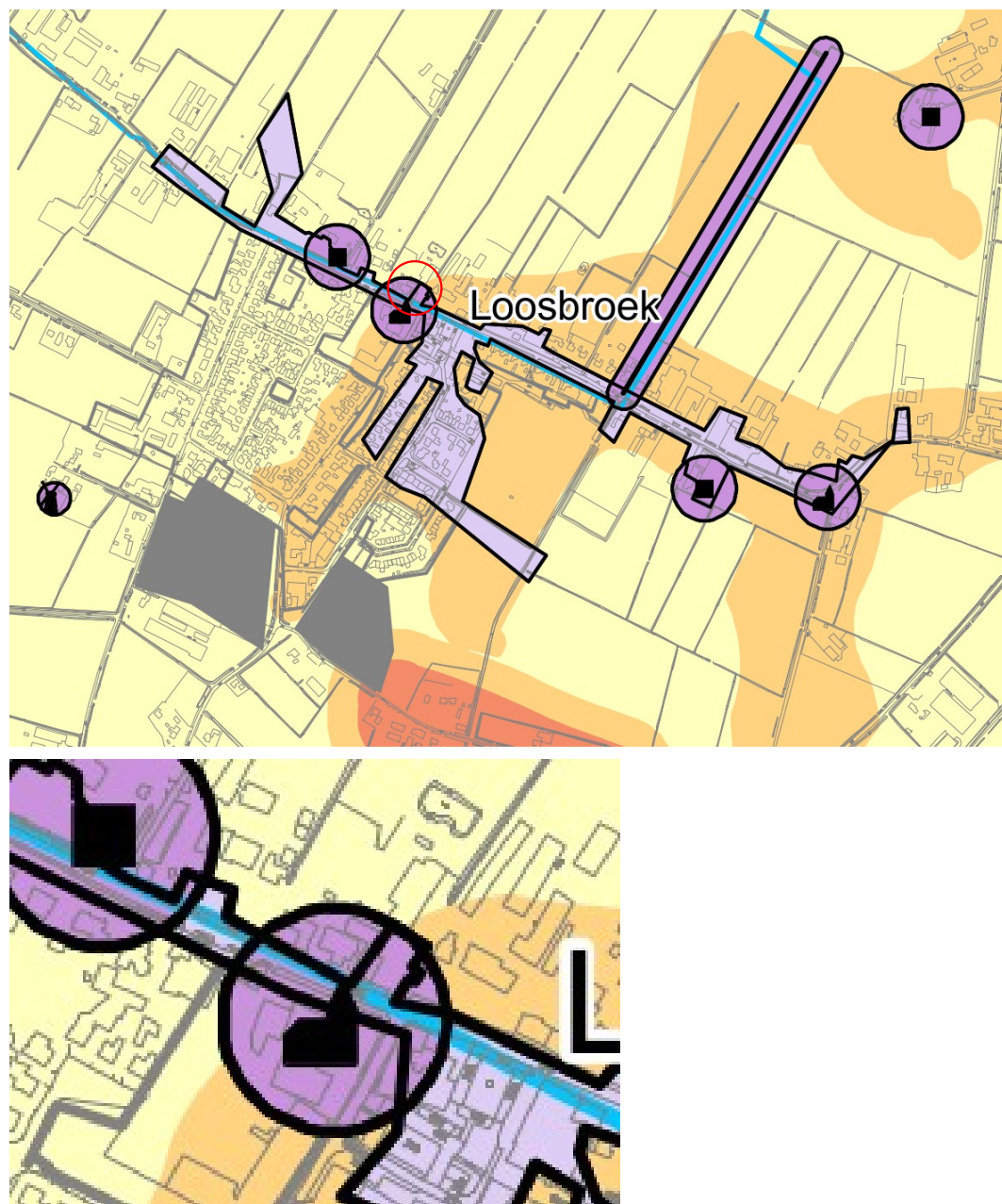
Figuren

Figuur 2: Topografische kaart.

Figuur 3: Luchtfoto actueel.

**Archeologische beleidskaart
Gemeente Bernheze**

Beleidscategorie

1		Wettelijk beschermd archeologisch monument
2		Gebieden van zeer hoge archeologische waarde
3		Gebieden van hoge archeologische waarde
4		Gebieden met een hoge archeologische verwachting
5		Gebieden met een middelhoge archeologische verwachting
6		Gebieden met een lage archeologische verwachting
7		Gebieden zonder archeologische verwachting of archeologisch vrijgegeven

Historische elementen

	bebouwing
	bedehuis
	kasteel
	molen
	watermolen

Onderzoeksplicht

Geen bodemverstorende activiteiten toegestaan, tenzij de minister van OCW hiervoor een vergunning heeft verleend. Bij gemeentelijke monumenten: vergunningaanvraag bij de gemeente.

Onderzoeksplicht bij een verstoringdiepte van meer dan 40 cm en een verstoringsooppervlakte van meer dan 100 m².

Onderzoeksplicht bij een verstoringdiepte van meer dan 40 cm en een verstoringsooppervlakte van meer dan 250 m².

Onderzoeksplicht bij een verstoringdiepte van meer dan 40 cm en een verstoringsooppervlakte van meer dan 250 m².

Onderzoeksplicht bij een verstoringdiepte van meer dan 40 cm en een verstoringsooppervlakte van meer dan 2500 m².

Geen onderzoeksplicht.

Geen onderzoeksplicht.

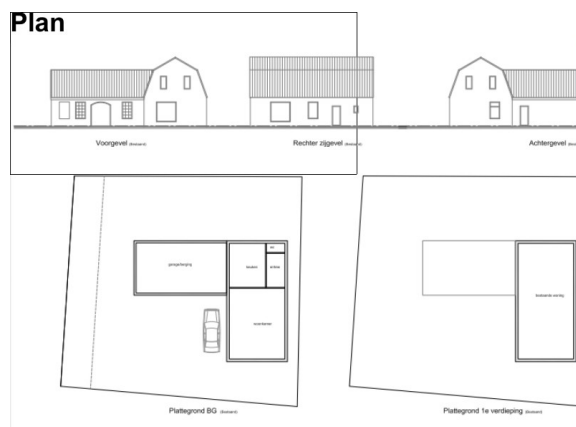
Overig

	gemeentegrens
	topografie (beeldrecht: Topografische Dienst)
	begrenzing bebouwde kom
	water

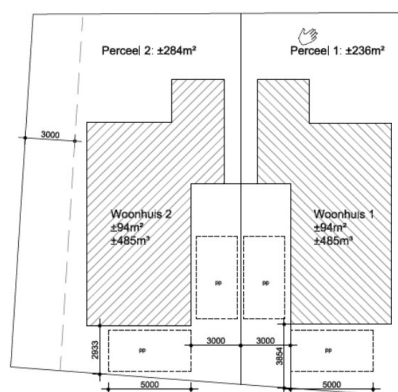
Figuur 4: Archeologische beleidskaart gemeente Bernheze (Buesink e.a. 2011).

Figuur 5: Foto vanaf het Dorpsstraat kijkend richting het noorden (Google Street View).

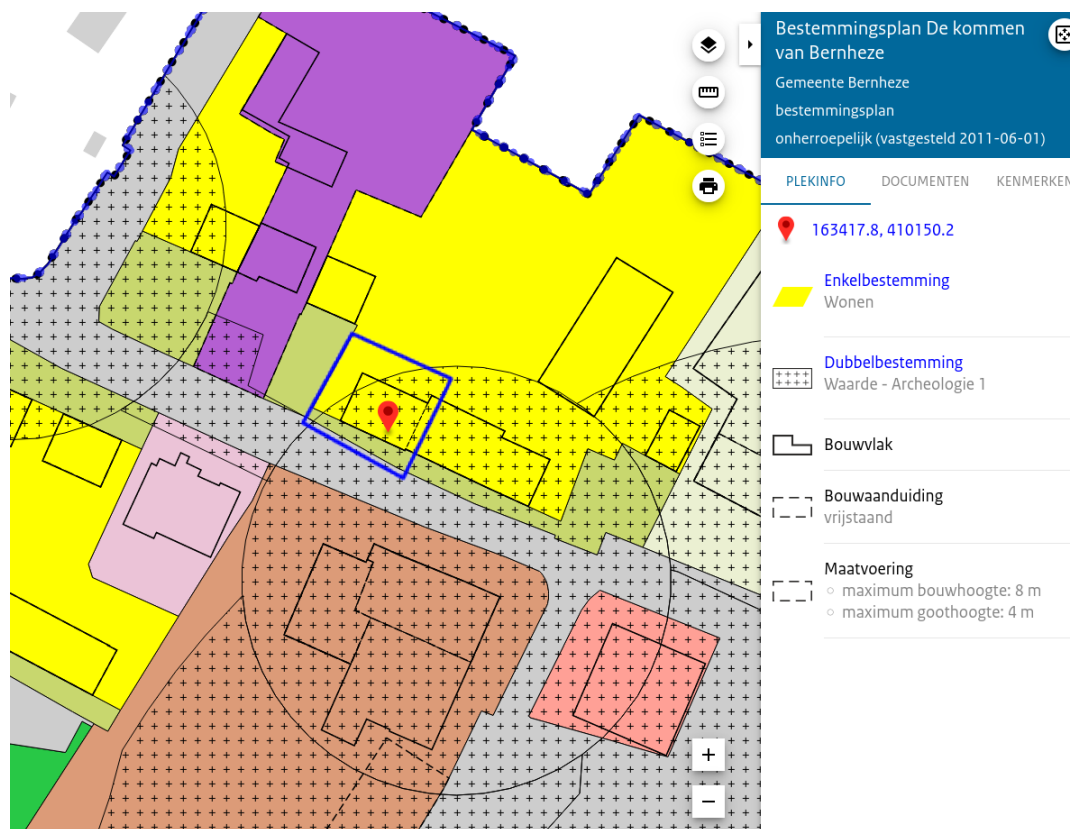

Figuur 1: bestaande situatie

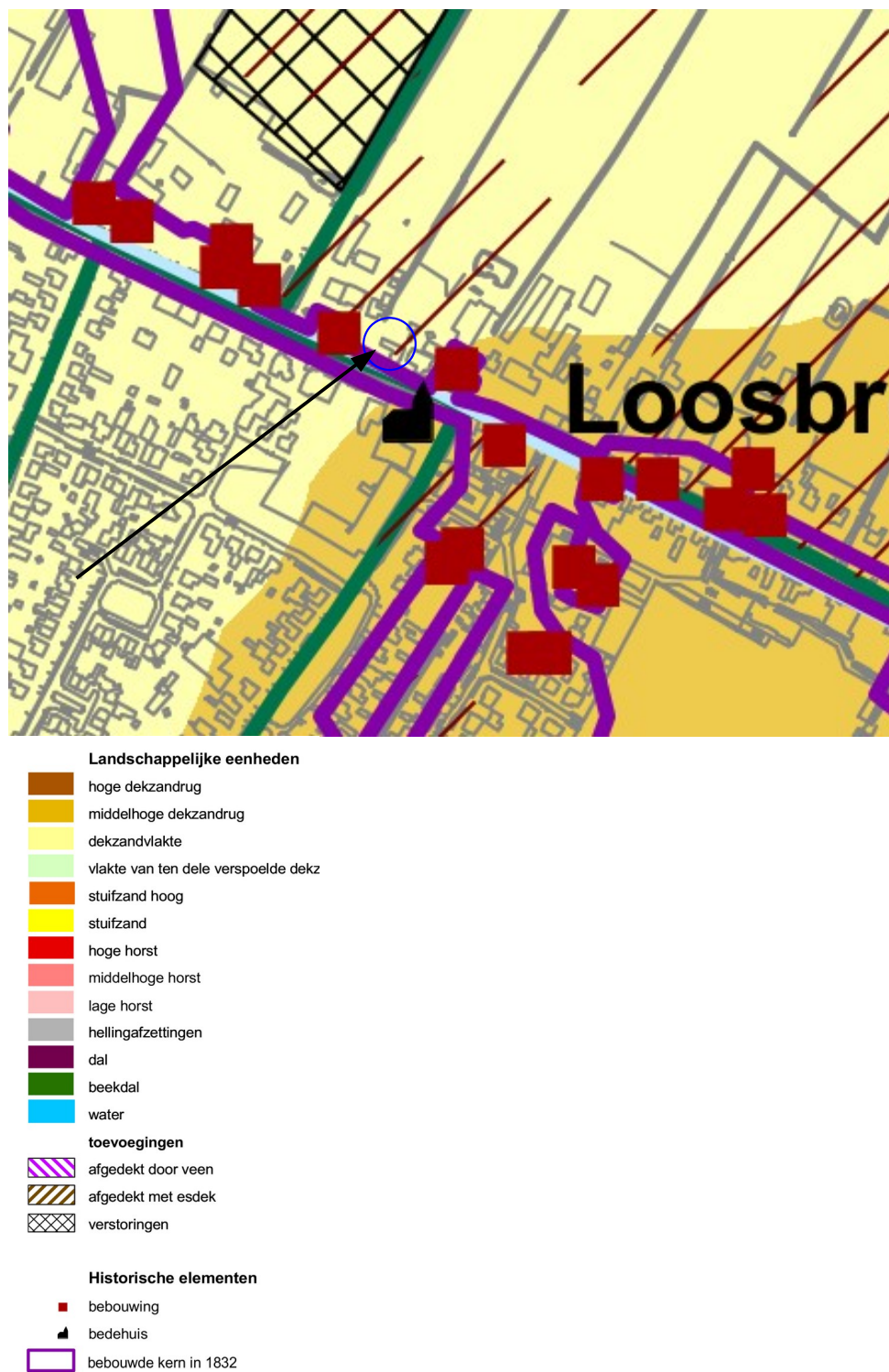

Figuur 2: nieuwe situatie

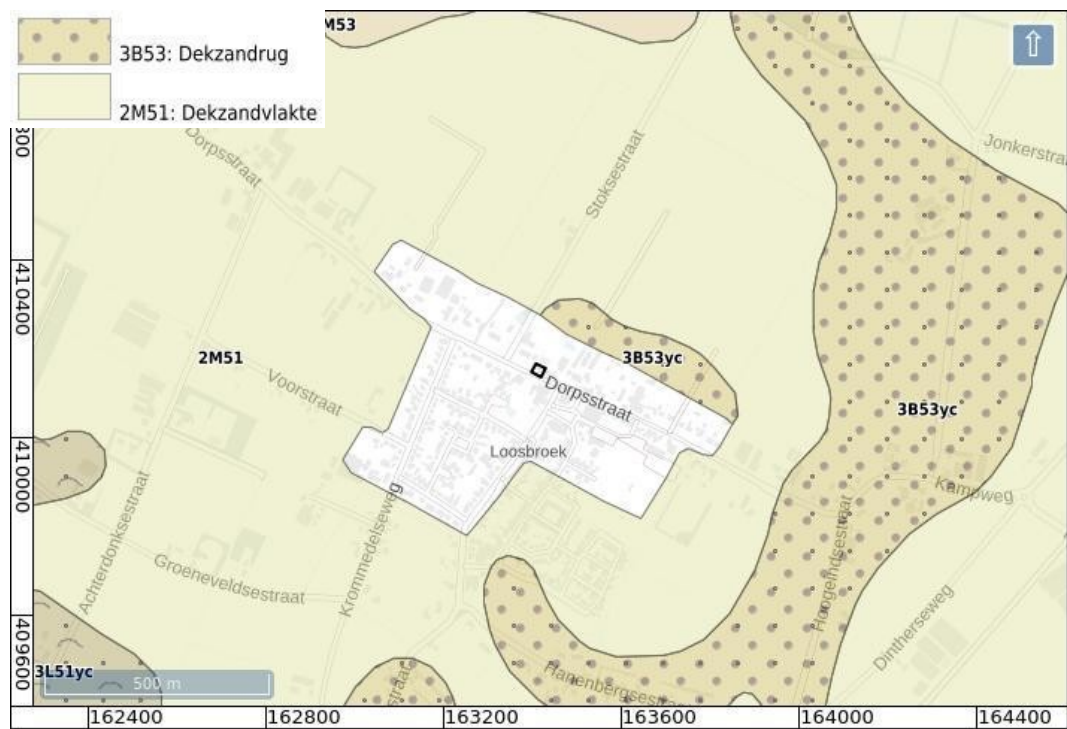
Figuur 6: Bestaande en nieuwe situatie.

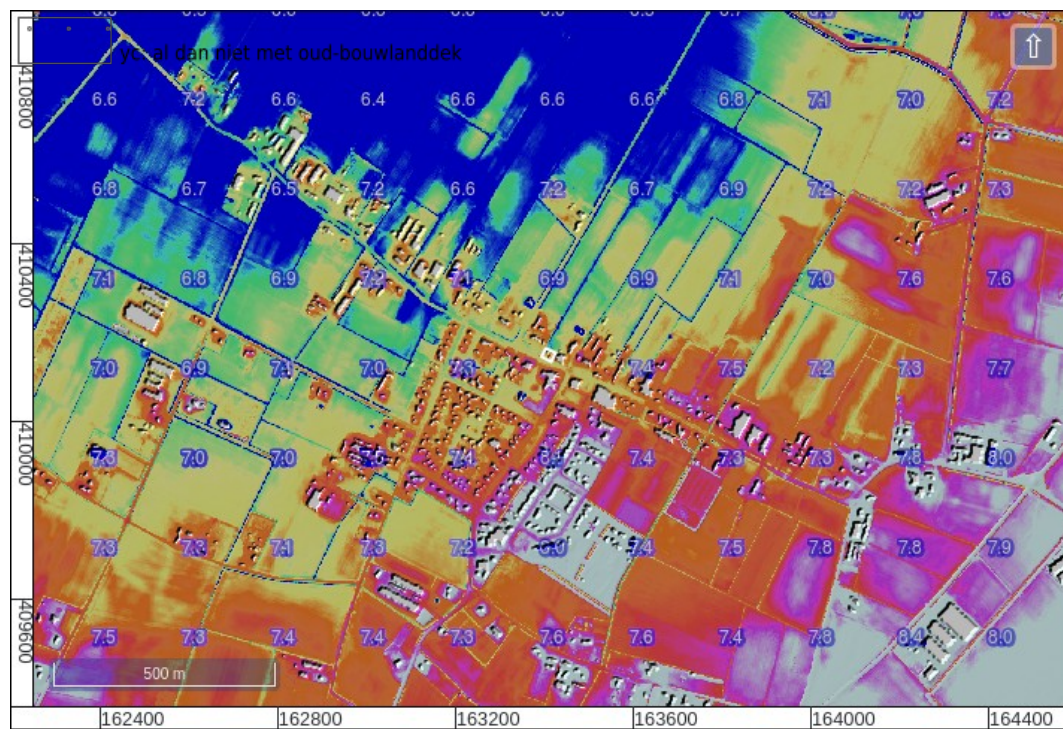
Figuur 7: Verbeelding bestemmingsplan De Kommen van Bernheze (vastgesteld 1 juni 2021).

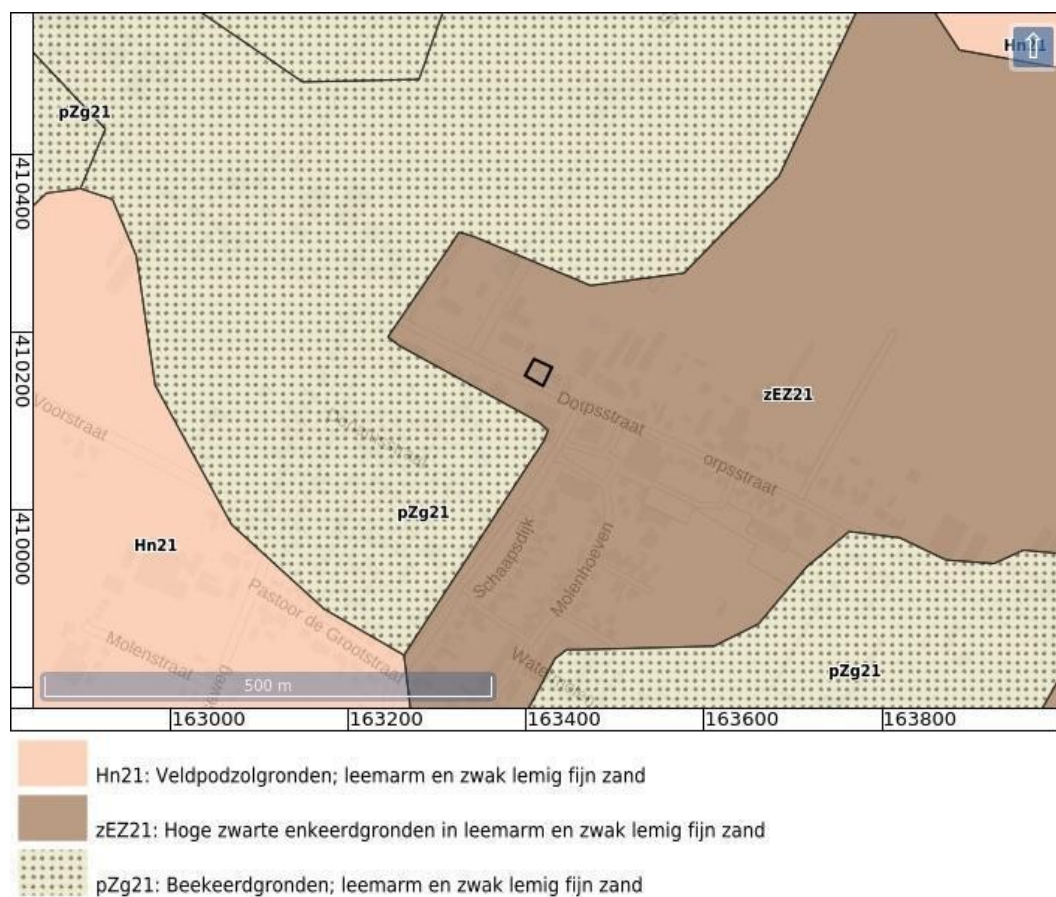
Figuur 8: Landschappelijke eenhedenkaart gemeente Bernheze (Buesink e.a. 2011).

Figuur 9: Geomorfologische kaart (Maas e.a. 2019).

Figuur 10: Hoogte-reliëfkaart met hoogteligging in meters t.o.v. NAP. (Kadaster en PDOK 2014).

Figuur 11: Bodemkaart (Stichting voor Bodemkartering 1976).

Figuur 12: Landschappelijke eenhedenkaart Leijgraaf (Steeghs 1960).

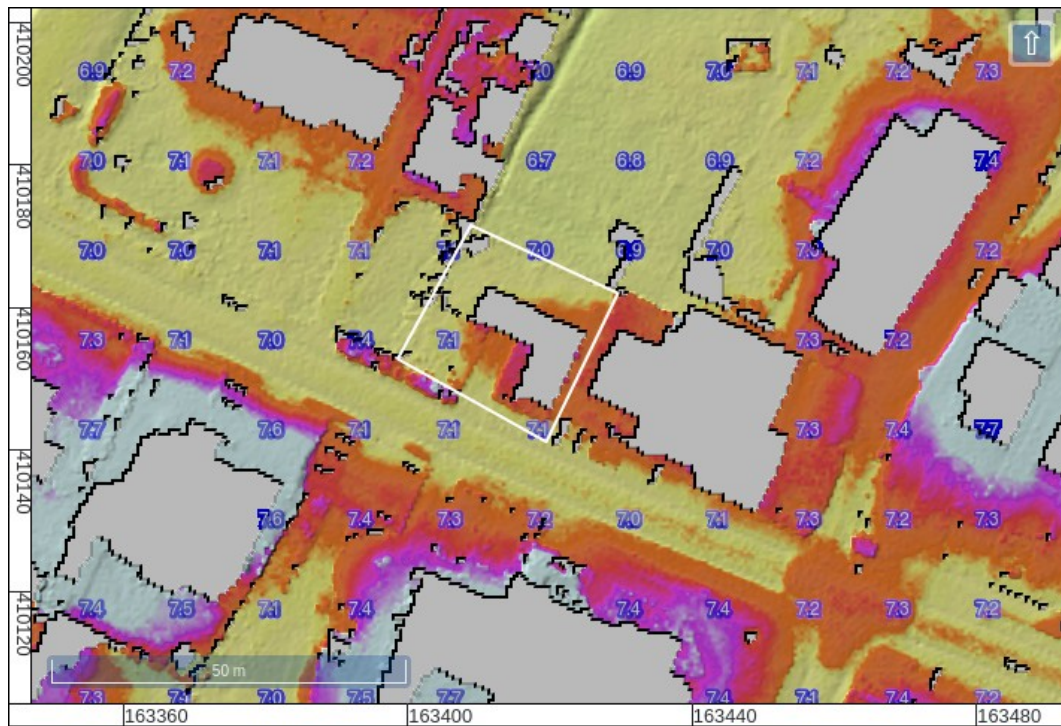

LEGENDA

ZANDGRONDEN, lutumarm¹⁾, niet tot sterk lemig²⁾, matig fijn³⁾, zand.

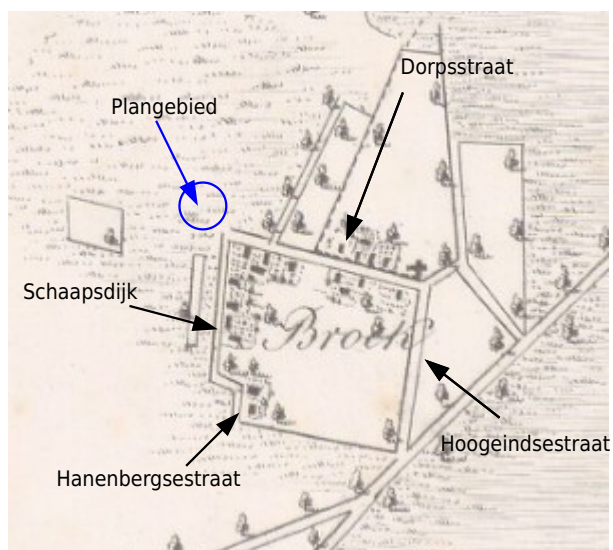
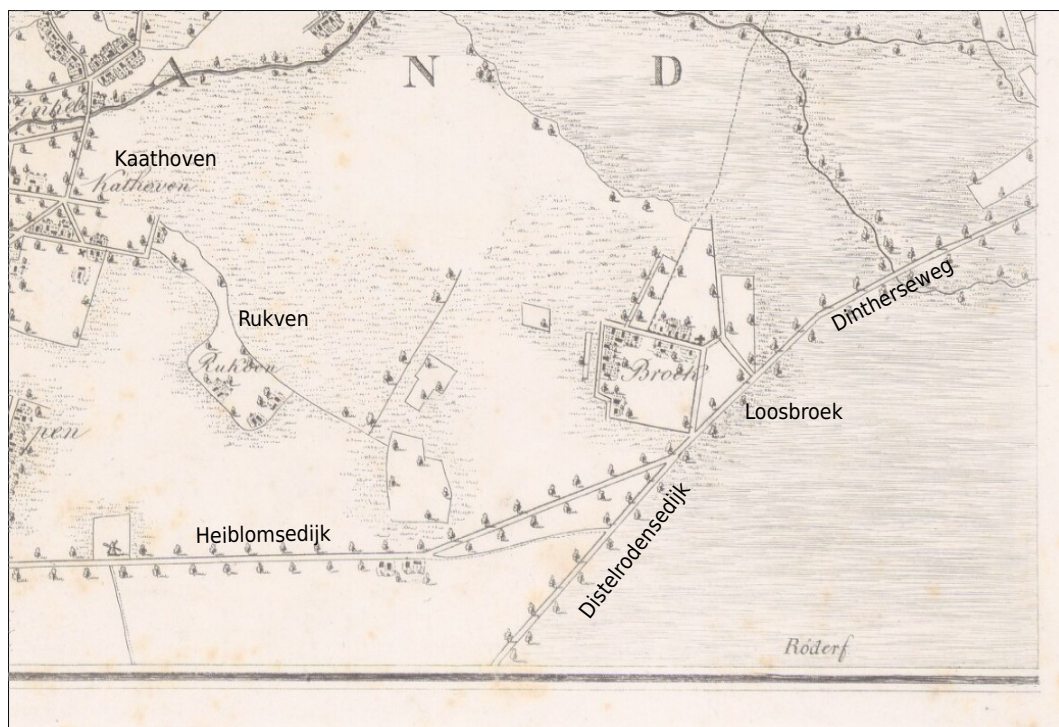
Humusarm ($< 2,5\%$)		Humeus tot humusrijk (2,5 - 15%)								Humuskasse en-gehalte van de bovengrond	
< 40	> 40	Dun (< 30)			Matig dik (30 - 50)			Dik (50 - 80)	Zeer dik (> 80)	Dikte van de humushoudende bovenlaag in cm	
wisselend	wisselend	A/C	roestloze A/C	humus podzol	A/C	roestloze A/C	humus podzol	wisselend	wisselend	Aard van de profielontwikkeling ⁴⁾	
A1	AS1									Ia Hoge en middelhoge zandgronden (grondwaterinvloed dieper dan 40cm)	
				H2		CZ2	CH2	E2	Ed2	niet lemig, matig fijn, zand	
										niet tot zwak lemig, matig fijn zand	
AN1										Ib Lage zandgronden (grondwaterinvloed ondieper dan 40cm)	
			B2			CB2	CHn2			niet lemig, matig fijn, zand	
		G3				CG3		EG3	EGd3	niet-tot zwak lemig, matig fijn, zand	
		G4				CG4		EG4		zwak lemig, matig fijn, zand	
										zwak-tot sterk lemig, matig fijn, zand	

Figuur 13: Bodemkaart De Leijgraaf (Steeghs 1960).

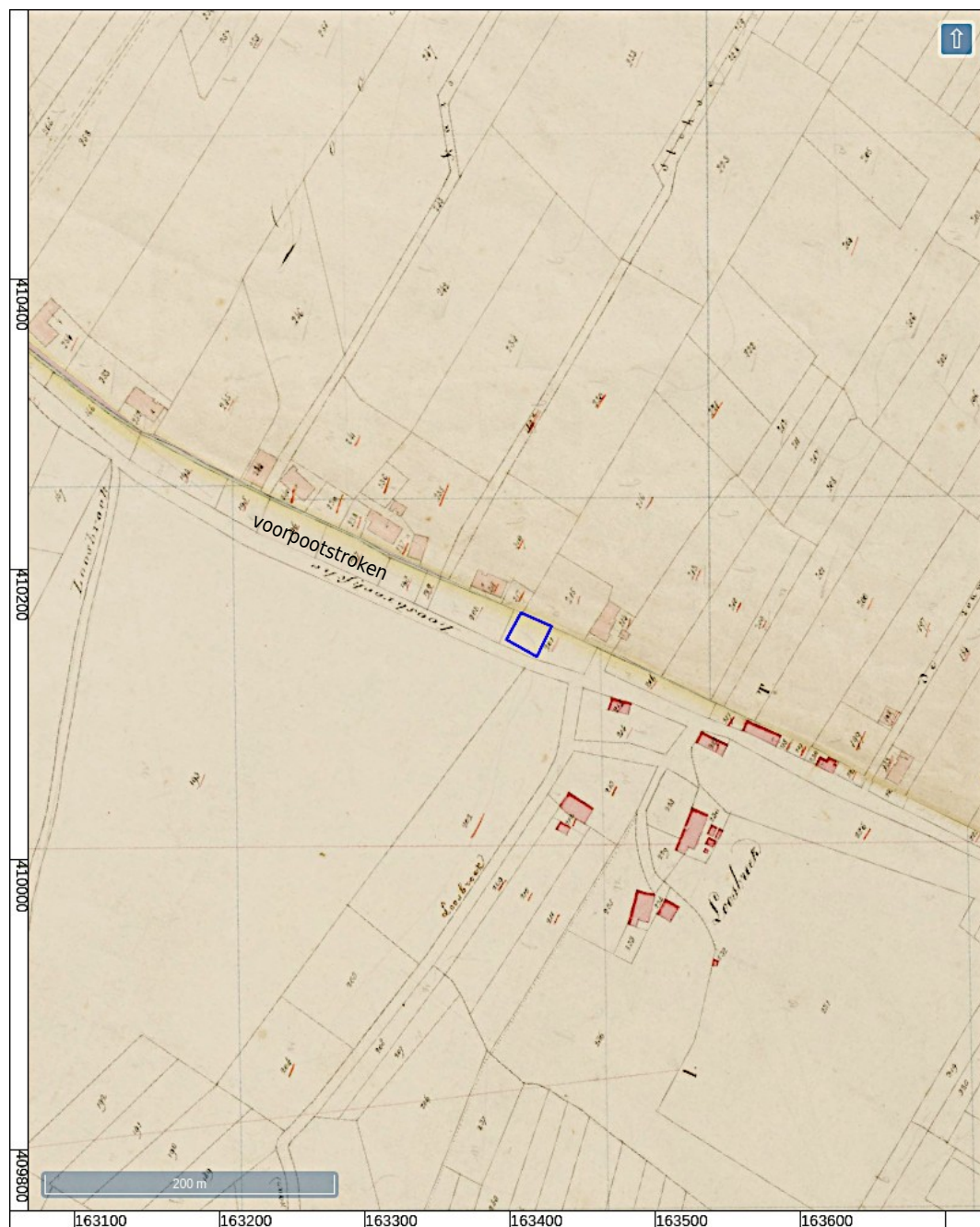

Figuur 14: Hoogte-reliëfkaart detail (Kadaster en PDOK 2014).

Hoogtewaarden in meters ten opzichte van N.A.P.

Figuur 16: Kaart (Von Wiebeking, Eckard, en Roeder 1800).

Figuur 17: Kadastrale minuut Heesch sectie C, blad 2 (bovenste deel) en Dinther, sectie A, blad 1 (onderste deel).

Figuur 18: 589-2018-NISTELRODE-1899.

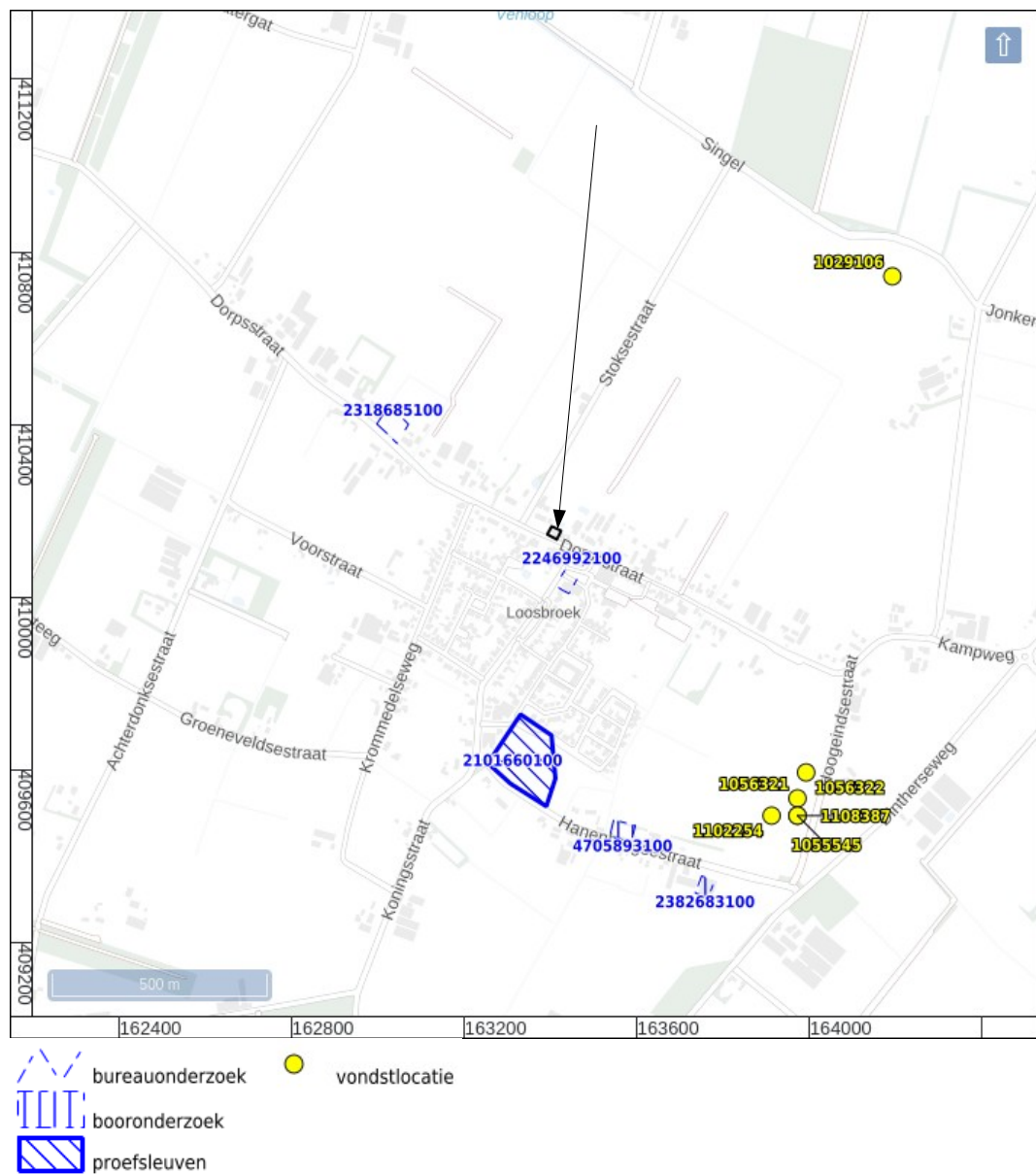
Figuur 19: 589-2019-NISTELRODE-1922.

Figuur 20: 45G-1956-Uden / Veghel.

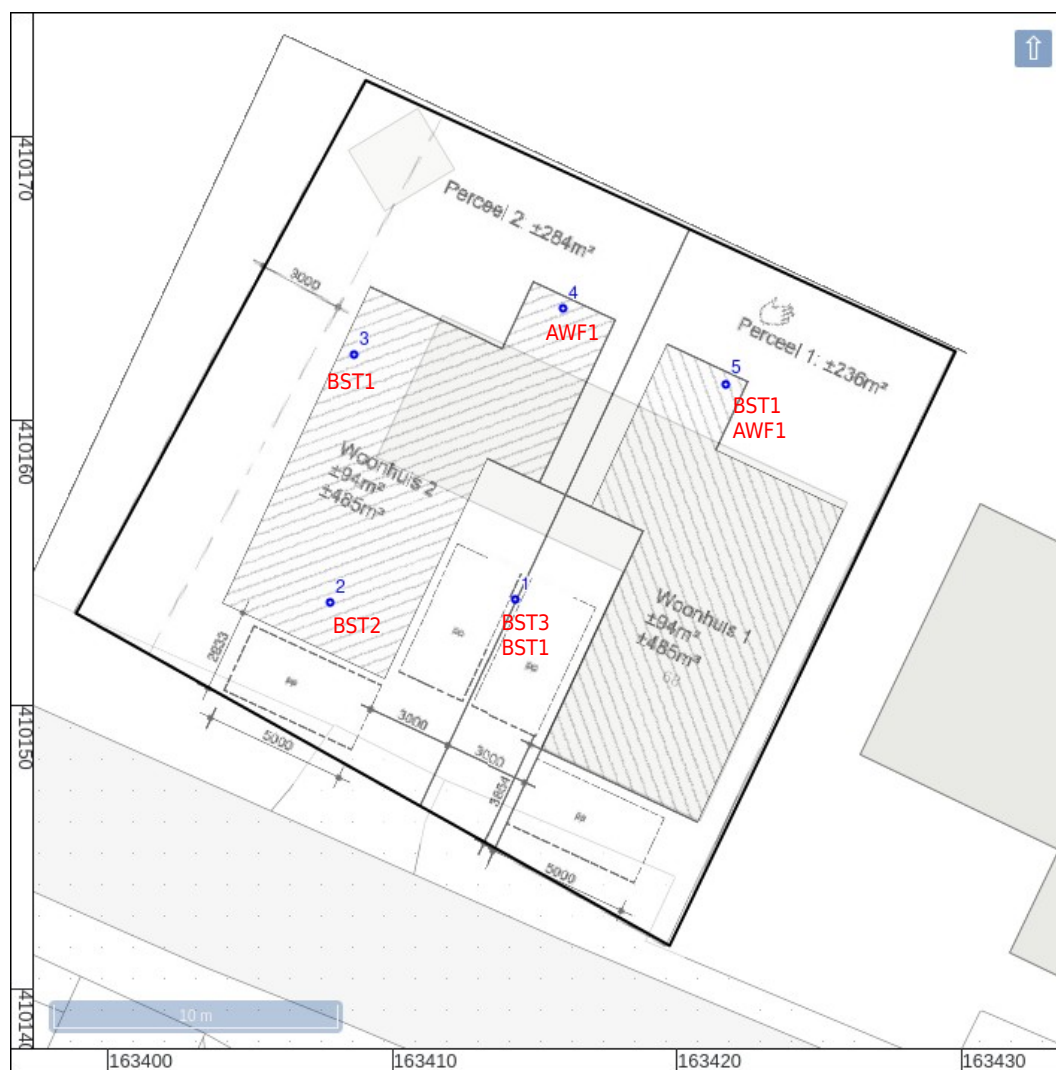

Figuur 21: 45G-1988-Uden / Veghel.

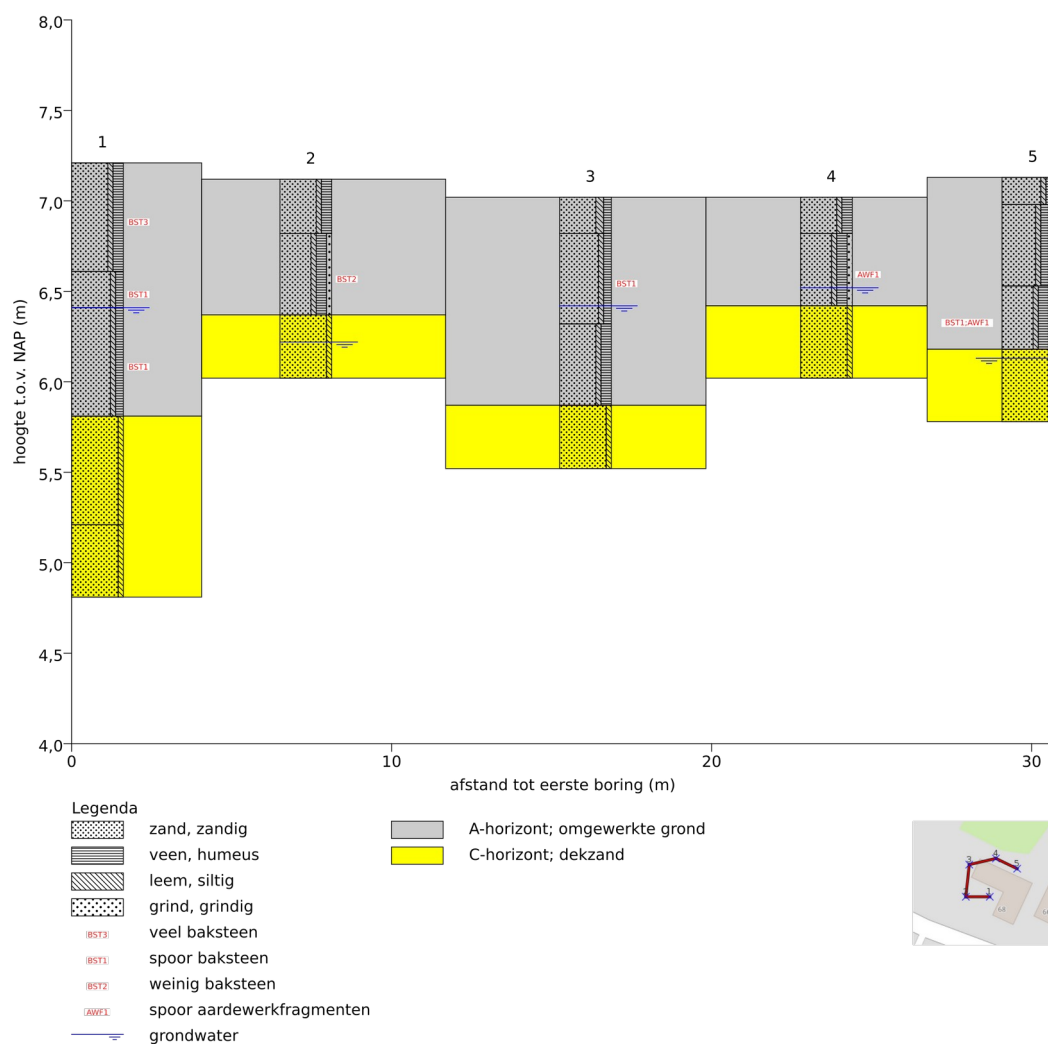
Figuur 22: Archeologische vondstlocaties (geel) en zaken (blauw) uit ARCHIS (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed 2021).

AMK terreinen zijn in het kaartbeeld niet aanwezig.

Figuur 23: Boorpuntenkaart inclusief nieuwe situatie geprojecteerd op huidige situatie.

Met rode labels is de verspreiding van indicatoren aangegeven. Zie voor verklaring van de labels fig. 24.

Bijlage 1: Boorbeschrijvingen

nr.	grens (cm - mv)		grond	bijmenging	mediaan	kleur	kalk	nieuwvormi ngen	antropogene bijmengingen	interpretatie	boortype	overig
	boven	onder										
1												grondwaterstand tijdens boring: 80 (cm - mv) beschrijver: A. de Boer; datum boring: 8-februari-2022
	0	60	zand	zwak siltig; sterk humeus	matig grof	donker-grijs	kalkloos		veel baksteen	A-horizont; omgewerkte grond	15cm-Edelman	matig grote spreiding; zand matig afgerond; basis geleidelijk; Hele bakstenen 20x9x6 oranje-geel
	60	80	zand	zwak siltig; matig humeus	matig grof	donker-grijs	kalkloos		spoor baksteen	A-horizont; omgewerkte grond	15cm-Edelman	spoor gele vlekken; matig grote spreiding; zand matig afgerond; veel zandbrokjes; basis geleidelijk
	80	140	zand	zwak siltig; matig humeus	matig grof	donker-oranje-grijs	kalkloos	weinig roestvlekken	spoor baksteen	A-horizont; omgewerkte grond	15cm-Edelman	matig grote spreiding; zand matig afgerond; basis geleidelijk
	140	200	zand	zwak siltig	matig grof	donker-oranje	kalkloos	veel roestvlekken		C-horizont; dekzand	15cm-Edelman	matig grote spreiding; zand matig afgerond; basis geleidelijk
	200	240	zand	zwak siltig	matig grof	donker-oranje	kalkloos			C-horizont; dekzand	4cm-Steekboring	matig grote spreiding; zand matig afgerond
2												grondwaterstand tijdens boring: 90 (cm - mv) beschrijver: A. de Boer; datum boring: 8-februari-2022
	0	30	zand	zwak siltig; sterk humeus	matig fijn	donker-grijs	kalkloos			A-horizont; omgewerkte grond	15cm-Edelman	matig kleine spreiding; zand afgerond; basis geleidelijk
	30	75	zand	zwak siltig; zwak grindig; sterk humeus	matig fijn	donker-grijs	kalkloos		weinig baksteen	A-horizont; omgewerkte grond	15cm-Edelman	matig kleine spreiding; zand matig afgerond; basis scherp; puin; Sloopafval, baksteenfragmenten rood

nr.	grens (cm - mv) boven onder		grond	bijmenging	mediaan	kleur	kalk	nieuwvormi ngen	antropogene bijmengingen	interpretatie	boortype	overig
3	75	110	zand	zwak siltig	matig fijn	licht-geel	kalkloos	spoor roestvlekken		C-horizont; dekzand	15cm- Edelman	5cm zand met grind, hout matig kleine spreiding; zand afgerond
	0	20	zand	matig siltig; matig humeus	matig grof	donker-grijs	kalkloos			A-horizont; omgewerkte grond	15cm- Edelman	grondwaterstand tijdens boring: 60 (cm - mv) beschrijver: A. de Boer; datum boring: 8- februari-2022 matig grote spreiding; zand matig afgerond; basis geleidelijk
	20	70	zand	zwak siltig; matig humeus	matig grof	donker-grijs- bruin	kalkloos		spoor baksteen	A-horizont; omgewerkte grond	15cm- Edelman	spoor gele vlekken; matig grote spreiding; zand matig afgerond; veel zandbrokjes; basis geleidelijk; Halve baksteen en fragmenten van 5cm
	70	115	zand	zwak siltig; sterk humeus	matig grof	donker-bruin- grijs	kalkloos			A-horizont; omgewerkte grond	15cm- Edelman	matig grote spreiding; zand matig afgerond; basis scherp; puin; Puin, met kalkmortel cm
	115	150	zand	zwak siltig	matig grof	licht-grijs	kalkloos			C-horizont; dekzand	15cm- Edelman	matig kleine spreiding; zand matig afgerond
4	0	20	zand	zwak siltig; sterk humeus	matig grof	donker-grijs	kalkloos			A-horizont; omgewerkte grond	15cm- Edelman	grondwaterstand tijdens boring: 50 (cm - mv) beschrijver: A. de Boer; datum boring: 8- februari-2022 matig kleine spreiding; zand matig afgerond; basis geleidelijk
	20	60	zand	zwak siltig; zwak grindig; sterk humeus	matig grof	zwart	kalkloos		spoor aardewerkfragmenten	A-horizont; omgewerkte grond	15cm- Edelman	matig grote spreiding; zand matig afgerond; basis scherp; aardewerkfragment wit industrieel (niet

nr.	grens (cm - mv) boven onder	grond	bijmenging	mediaan	kleur	kalk	nieuwvormi ngen	antropogene bijmengingen	interpretatie	boortype	overig
	60	100 zand	zwak siltig	matig fijn	licht-geel	kalkloos	spoor roestvlekken		C-horizont; dekzand	15cm- Edelman	verzameld), nagel verroest matig kleine spreiding; zand afgerond
5											grondwaterstand tijdens boring: 100 (cm - mv) beschrijver: A. de Boer; datum boring: 8- februari-2022
	0	15 zand	zwak siltig; matig humeus	matig fijn	donker-grijs	kalkloos			A-horizont; omgewerkte grond	15cm- Edelman	matig kleine spreiding; zand afgerond; basis geleidelijk
	15	60 zand	zwak siltig; zwak grindig; matig humeus	matig grof	donker-grijs- bruin	kalkloos			A-horizont; omgewerkte grond	15cm- Edelman	spoor gele vlekken; matig kleine spreiding; zand matig afgerond; spoor zandbrokjes; basis geleidelijk; fragmenten elektro-installatiedraad
	60	95 zand	zwak siltig; zwak grindig; sterk humeus	matig grof	donker-grijs	kalkloos		spoor baksteen; spoor aardewerkfragmenten	A-horizont; omgewerkte grond	7cm- Edelman	matig kleine spreiding; zand afgerond; basis scherp; baksteenfragmenten 1cm en 5cm, aardewerkfragment tweezijdig glazuur (niet verzameld)
	95	135 zand	zwak siltig	matig fijn	licht-bruin-grijs	kalkloos	spoor roestvlekken		C-horizont; dekzand	7cm- Edelman	matig kleine spreiding; zand afgerond

Coördinaten van de boringen:

nr.	X (m RD)	Y (m RD)	Z (cm NAP)
1	163414	410154	721
2	163408	410154	712
3	163409	410162	702
4	163416	410164	702
5	163422	410161	713

Beoordeling en advies archeologisch onderzoeksrapport

Rapport	Bureau voor Archeologie Rapport 1153. Dorpsstraat 68, Loosbroek, gemeente Bernheze: een bureau- en inventariserend veldonderzoek in de vorm van boringen in de verkennende en karterende fase
Versie rapport	15 februari 2022
Onderzoeksbureau Adres, telefoon, e-mail	Bureau voor Archeologie info@bureauvoorarcheologie.nl
Auteur(s)	A. De Boer
Opdrachtgever Adres, telefoon, e-mail Contactpersoon namens opdrachtgever	particulier
Op verzoek van bevoegd gezag beoordeeld door Monumentenhuis Brabant d.d.	Karlijn Kersten MA MSc Adviseur archeologie 21 februari 2022
Voorziene ontwikkeling (Aanleiding onderzoek) Diepte en oppervlakte voorziene bodemverstoring; indien beschikbaar: bouwtekeningen	Bouw woning. Tevens zal de bestaande schuur/garage gesloopt worden om plaats te maken voor de nieuwe woning op het af te splitsen perceel.
Gemeentelijk beleid	Op de gemeentelijke archeologische beleidskaart uit 2011 ligt het plangebied deels in een zone met hoge archeologische waarde (beleids categorie 2; fig. 4). Deze zone betreft een 50 m buffer rondom het historische element: Sint Antonius van Paduakerk. Het beleid in deze zone is dat bij ingrepen van meer dan 100 m ² en waarbij dieper wordt gegraven dan 30 cm onder maaiveld rekening gehouden moet worden met archeologische resten. Buiten deze zone geldt in het plangebied een lage archeologische verwachting (beleids categorie 6). In deze zone geldt geen onderzoeksplicht.
Archeologisch verwachtingsmodel	In het plangebied kunnen archeologische resten uit alle perioden aanwezig zijn: Archeologische resten uit de periode van jager-verzamelaars gerelateerd aan infrastructuur, rituelen en begravingen, archeologische resten uit de periode van landbouwsamenlevingen gerelateerd aan bewoning, economie, infrastructuur, rituelen en begravingen en archeologische resten uit de periode van staatssamenlevingen gerelateerd aan economie, infrastructuur, rituelen en begravingen.

Toetsing verwachtingsmodel (Beantwoording onderzoeksvragen)	In het plangebied is een dik humeus dek aanwezig dat scherp ligt op een natuurlijke ondergrond bestaande uit dekzand. Bodemkundig is sprake van enkeerdgronden. Het humeuze dek is door mensen opgebracht. De interpretatie is dat het niet een intact plaggendek betreft, maar een 19e of 20e eeuwse ophogingslaag. Vermoedelijk is deze aangebracht bij de bouw van het huidige pand in 1926.
Conclusies rapport	Omdat het vermoedelijk geen plaggendek betreft, maar een 19e of 20e eeuwse ophogingsdek om de natte gronden geschikt te maken voor betreding, landbouw of bewoning (vermoedelijk aangebracht bij de bouw van het huidige pand in 1926) is de kans dat behoudenswaardige archeologische resten aanwezig zijn klein.
Advies onderzoeksbureau	Bureau voor Archeologie adviseert het plangebied vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkeling.
Advies gemeentelijk adviseur	Met het door het onderzoeksbureau gegeven selectieadvies, geen vervolgonderzoek te doen uitvoeren binnen het omschreven plangebied, kan worden ingestemd. Monumentenhuis Brabant adviseert dat het omschreven gebied wordt vrijgegeven voor de voorziene planontwikkeling en (bouw)vergunning wordt verleend door de Gemeente Bernheze onder voorwaarde, dat bij eventuele toevalsvondsten hiervan melding wordt gedaan conform art. 5.10 van de Erfgoedwet, die vanaf 1 juli 2016 van kracht is. Dit kan telefonisch bij het Meldpunt Provinciaal Depot Bodemvondsten Noord-Brabant (tel. 06-18303225). Voorliggend archeologisch concept-rapport kan door het onderzoeksbureau definitief worden gemaakt.
Opmerkingen en suggesties	Duidelijk rapport, geen opmerkingen.